

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

14^E JAARGANG

WOENSDAG 18 SEPTEMBER 1929

No. 716

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.
Algemeen Secretaris: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Assistent-Redacteur: H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruijgeplaatweg.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 6729.

17 SEPTEMBER 1929.

De vooruitzichten voor onze geldmarkt zijn niet rooskleurig. Ook deze week bleef geld schaarsch; uitzicht op eenige verbetering is er niet. Callgeld noteerde tenslotte na 6 pCt. 5¼ pCt. Wissels werden moeilijk op 5⁵/₁₆ pCt. gedaan. Prolongatie noteerde 5½ pCt.

* * *

Op 23 dezer verwacht de Minister van Financiën inschrijvingen op 3- en 6-maands-schatkistpromessen en 5 pCt. schatkistbiljetten met een looptijd van een jaar voor een totaal-bedrag van niet meer dan f 50 miljoen.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank geeft de post binnenlandsche wissels een teruggang van f 8 miljoen te zien. Het bedrag der rechtstreeks bij De Bank geplaatste schatkistpromessen blijkt met f 4 miljoen te zijn verminderd. De beleeningen vertoonen een vermindering van f 10.4 miljoen. Het renteloos voorschot aan het Rijk bedraagt f 1 miljoen minder dan verleden week.

De goudvoorraad der Bank geeft geen verandering van beteekenis te zien. De zilvervoorraad vermeerde met f 50.000. De post papier op het buitenland steeg met f 5.5 miljoen, terwijl de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans met f 700.000 blijken te zijn toegenomen.

De biljettencirculatie verminderde met f 11.8 miljoen. De rekening-courant-saldi vertoonen een teruggang van f 1.8 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo

bedraagt f 5.3 miljoen meer dan verleden week. Het dekkingspercentage is 56.

* * *

Zooals reeds uit het overzicht der geldmarkt valt op te maken is de wisselmarkt flauw gebleven. Er waren weinig zaken en er heerschte een lusteloze stemming. Het Pond Sterling liep nog iets verder terug op 12.09³/₁₆. Dollars kwamen op 2.4949, wat in Londen een notering van 4.8466 geeft, dus een heel stuk boven het goudpunt. Aan deze stijging van den Dollar in Londen zijn natuurlijk de hoogere geldkoersen in New-York niet vreemd. Fransche Franken sloten hier op 9.76¹/₈ (tegen £: 123.875), terwijl Marken hier tenslotte 59.38¹/₂ noteerden (tegen £: 20.36¹/₄). De Pondenkoers in Zwitserland bleef door het aantrekken der geldmarkt daar te lande flauw en liep terug op 25.15⁵/₈, wat hier den koers tot bijna 48.07 deed stijgen. Yen kwamen op 117; Canada flauwer 2.4775. De overige koersen fluctueerden bijna niet.

Ook op de termijnmarkt waren er weinig wijzigingen; éénmaands Londen werd gedaan met ¹/₈ tot ³/₁₆ c. agio, éénmaands Dollars 10 tot 8 cent disagio, terwijl éénmaands Marken een disagio van 6¹/₂ tot 5¹/₂ cent noteerden. Alleen éénmaands Peseta's waren iets hooger; zij noteerden 10 tot 11 cent boven den koers.

LONDEN, 16 SEPTEMBER 1929.

De geldmarkt was verleden week nog onder den invloed van de begin September uitbetaalde dividenden, ofschoon deze grootendeels geabsorbeerd beginnen te worden. Geld bleef echter de geheele week gemakkelijk.

De discountmarkt blijft nog steeds zeer vast. Wel verzwakte de stemming even, nadat het bankdisconto op Donderdag niet veranderd was en ook op Vrijdag werden niet onbelangrijke posten wissels verhandeld, maar heden maakt dezelfde onzekerheid over de naaste toekomst zich weer duidelijk merkbaar en was disconto weder 5¹/₂ pCt. met hier en daar eene transactie à 5¹⁵/₃₂ pCt.

Londen begint te beseffen, dat een goed georganiseerd accept-crediet-systeem, gekoppeld aan een eveneens goed georganiseerde discountmarkt, voor- en na-deelen medebrenkt en dat de nadeelen daarvan op het oogenblik worden ondervonden. De omstandigheid, dat New-York nu tevens geldnemer is, in plaats van op groote schaal geldschiet te zijn, verzwart den toestand natuurlijk op ongewone wijze.

Het zwaard van de discontoverhoging blijft dus nog boven de Londensche zakenwereld hangen. Velen hellen al tot de meening over, dat eene actueele verhoging door een einde te maken aan de onzekerheid, een „blessing in disguise” zoude zijn, terwijl anderen aannemen, dat de invloed van eene verhoging zich niet langer dan eenige weken zoude doen gevoelen.

DE WERELD-SUIKERPOSITIE EN DE VOLKENBOND.

Het Economisch Comité van den Volkenbond heeft een rapport uitgebracht over „the World Sugar Situation”, nadat het zich door verschillende deskundigen had doen voorlichten.

Deze deskundigen bestonden uit eenige bekende figuren uit de diverse landen op het gebied van de suikerindustrie en op dat van de bietencultuur, terwijl drie statistici van erkend gezag — de heeren F. O. Licht, Dr. Gustav Mikusch en onze in de suikerwereld alom bekende landgenoot Dr. H. C. Prinsen Geerligts — van te voren waren uitgenoodigd om aan genoemd Comité rapport uit te brengen ten aanzien van alle factoren en maatregelen, welke invloed uitoefenen op de productie en de consumptie van suiker en op den wereldhandel in dit product.

Wat dit laatste punt betreft, heeft het Comité voorlichting ontvangen van in alle opzichten bevoegde zijde, nl. van de bekende Londensche Suikermakelaarsfirma C. Czarnikow Ltd.

Dit alles is geschied, ten einde aan den Raad van den Volkenbond een rapport te kunnen aanbieden aan de hand waarvan deze zou kunnen beoordeelen, in hoeverre een gemeenschappelijk optreden van alle bij de suikervoortbrenging betrokken staten bevoorderlijk kon zijn aan eene oplossing der verschillende zich voordoende problemen, welke ten aanzien der suikerindustrie op den voorgrond waren getreden ten gevolge van het verbroken evenwicht tusschen productie en consumptie, met als gevolg, de beschouwing van de in dit verband zeer voor de hand liggende vragen — waarvan de beantwoording dan tevens eene remedie voor dit verbroken evenwicht moest inhouden — of er pogingen zouden kunnen worden aangewend, om of de consumptie uit te breiden, of de productie van suiker op de wereld in te krimpen, dan wel of eene combinatie van deze beide maatregelen onder de oogen ware te zien.

Ware — zoo meent het Comité — de sterk toenemende productie van suiker alleen het gevolg van eene natuurlijke ontwikkeling — van het vrije spel van economische krachten — zoo zoude het aan gerechten twijfel onthieven zijn, of het op den weg zou liggen van den Volkenbond om eenigerlei maatregel tot beteugeling daarvan te overwegen.

Waar deze toeneming echter voor een goed deel het onmiddellijk gevolg is van kunstmatige maatregelen op verschillend gebied, welke hoofdzakelijk zijn uitgegaan van de regeeringen van de diverse staten, meent het Comité, dat er alle aanleiding bestaat om de zich voordoende vraagstukken nader van uit dien gezichtshoek te beschouwen.

* * *

Het spreekt vanzelf, dat door de verschillende deskundigen allerlei maatregelen aan de hand zijn gedaan, die, al naar mate van hunne persoonlijke inzichten, de gehoopte oplossing zouden kunnen brengen, doch het zou voor het bestek van dit artikel veel te ver voeren om de verschillende meeningen, die werden kenbaar gemaakt, hier weer te geven en het geheele rapport, hoe lezenswaardig overigens op zichzelf, zou verder onbesproken kunnen blijven — immers de conclusies, waartoe het Comité is gekomen, doen sterk denken aan de oud-Hollandsche spreekwijze, waarbij „de zaak bleef zooals zij was” — indien ons hierbij niet wederom eens feiten en statistische gegevens in vrij compacten vorm werden voorgelegd, die — alhoewel bekend — toch nuttig zijn hier nog eens weer, al zij het ook op nog beknoptere wijze, te worden gerecapituleerd.

Zoo bijv. lijkt het mij voor dengene, die zich nu niet steeds verdiept in suikerstatistiek, interessant om van de gewijzigde verhoudingen van de producties van biet- en rietsuiker, van de wijze waarop de

INHOUD.

	Blz.
DE WERELD-SUIKERPOSITIE EN DE VOLKENBOND door Th. G. H. Stibbe	836
De Millioenennota	838
De Rijksmiddelen	845
AANTEEKENINGEN:	
Zwitserland en de Rijnscheepvaart	846
Indexcijfers van scheepsvrachten	848
BOEKAANKONDIGINGEN:	
De belastingdruk onder de werking van de wet op de financiële verhouding tusschen Rijk en Gemeenten. Uitgave van het Verbond van Nederlandsche werkgevers, bespr. door Prof. Mr. C. W. de Vries	849
MAANDOLJFERS:	
Productie der Steenkolen-, Bruinkolen- en Zoutmijnen	849
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam	849
Statistisch overzicht van den economischen toestand van Nederland	850
Verzicht der Rijksmiddelen	851
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN..... 851—858	
Geldkoersen. Bankstaten. Verkeerswezen.	
Wisselkoersen. Goederenhandel.	

wereldproductie van suiker in de laatste twintig jaren is toegenomen en van sommige andere factoren, die voorheen een rol speelden en sedert voor andere aspecten hebben plaats gemaakt, op meer eenvoudige wijze een indruk te krijgen, door aan bedoeld rapport een en ander te ontleenen.

Allereerst dan, de sterk sprekende cijfers, die worden gegeven om aan te toonen, hoe de economische strijd om de suprematie tusschen bietsuiker en rietsuiker in den loop der laatste circa vijf en twintig jaren, glansrijk door de rietsuikercultuur is gewonnen.

Bedroeg de verhouding tusschen deze beide suiker-soorten in 1902/03 nog 60.7 voor biet- tegen 39.3 voor rietsuiker bij een totaal-opbrengst voor beide soorten tezamen 9.900.000 tons, de hierna te noemen getallen geven een beeld van de geleidelijke verschuiving dier verhoudingen ten gunste van rietsuiker, die in 1928/29 op 66.3 pCt. van de totaal-productie was gekomen tegen bietsuiker op 33.7 pCt. Waar dus bij het begin dezer eeuw bietsuiker voor circa twee derde gedeelte tot de wereldproductie van suiker bijdroeg, blijkt uit de hier volgende tabel van Dr. Mikusch — uitgedrukt in duizendtallen van metrieke tonnen — dat dit aandeel tot een derde is gedaald.

Jaar	Productie Rietsuiker	Productie Bietsuiker	Totaal Wereld-productie	Percentage daarvan voor	
				Rietsuiker	Bietsuiker
1913/14	10.884	9.013	19.897	54.7	45.3
1914/15	11.081	8.268	19.349	57.7	42.3
1915/16	11.639	6.116	17.755	67.—	33.—
1916/17	12.392	5.840	18.232	67.9	32.1
1917/18	13.324	5.106	18.430	72.3	27.7
1918/19	12.808	4.354	17.162	74.6	25.4
1919/20	13.283	3.326	16.609	79.9	20.1
1920/21	13.216	4.902	18.118	72.9	27.1
1921/22	14.069	5.095	19.164	73.4	26.6
1922/23	14.084	5.328	19.412	72.5	27.5
1923/24	15.330	6.060	21.390	70.2	29.8
1924/25	16.567	8.316	24.883	66.5	33.5
1925/26	17.461	8.580	26.041	67.1	32.9
1926/27	16.824	7.877	24.701	68.1	31.9
1927/28	17.527	9.149	26.676	65.7	34.3
1928/29	18.858	9.579	28.437	66.3	33.7

Doch niet alleen spreken de verhoudingen sterk, zooals die feitelijk na het eerste oorlogsjaar zich hebben ontwikkeld; wellicht nog meer opvallend is de enorme — zich geleidelijk manifesterende — toename aan suiker op de wereldmarkt, die vooral sedert 1912/13 nagenoeg uitsluitend gesteld kan worden op rekening van de rietsuiker, immers tegenover eene vermeerdering van het bietproduct met ruim 3.500.000 tons tusschen 1902/03 en 1928/29, resp. met slechts 566.000 tons tusschen 1913/14 en 1928/29, blijkt deze in het gelijke tijdvak voor rietsuiker te hebben bedragen circa 12.000.000 tons, resp. bijna 8.000.000 tons tusschen 1913/14 en 1928/29, en ofschoon feitelijk alle rietsuiker-produceerende landen tot deze productietoename hebben bijgedragen, zijn

het toch wel in de eerste plaats Cuba en Java, die daarbij bovenaan staan.

Wat Java betreft, waren het wel in zeer groote mate de resultaten van — ook nu nog steeds voortgezet — wetenschappelijk onderzoek op het gebied van plantmateriaal en selectie en dientengevolge verbeterde cultuurmethoden, naast toegepaste wetenschap op de machinale verwerking van het riet, welke tot eene belangrijke opvoering van de productie bijdroegen; zulks in tegenstelling met Cuba, waar de belangrijke productie-vermeerdering nagenoeg uitsluitend is toe te schrijven aan eene geleidelijk groote uitbreiding van de beplante oppervlakte.

Om bij Java en Cuba te blijven (het rapport bevat eene statistiek betreffende alle rietsuiker-produceerende landen) geven de respectieve productiecijfers voor 1928/29, in vergelijking met die voor bijv. 1913/14, een sprekend beeld van de productie-vermeerdering van de beide landen in de afgelopen 15 jaar.

Tegen $\pm 1.531.000$ tons in 1913/14, produceerde Java $\pm 3.203.000$ tons in 1928/29, terwijl, wat Cuba betreft, deze cijfers waren $\pm 2.638.000$ tons tegen $5.100.000$ tons; dus bij beide in ronde cijfers eene verdubbeling der voortgebrachte hoeveelheden suiker, uitmakende tezamen ruim de helft van de hierboven aangegeven toeneming van rietsuiker op de wereld.

Hetzelfde verschijnsel heeft zich overigens gedurende deze periode in overwegend belangrijke mate bij alle andere rietsuikervoortbrengende landen — zonder uitzondering — voorgedaan, zoodat de andere helft moet worden gesteld op rekening van het totaal der kleinere en kleine rietsuiker-producenten, zooals Formosa, Mauritius, de Philippijnen, Porto Rico, Hawaï, San Domingo, Haïti, Queensland, Argentinië, etc., waarvan bijv. de Philippijnen van 233.000 op 630.000 tons, Porto Rico van 283.000 op 558.000 tons, San Domingo van 107.000 op 368.000 tons, Queensland van 269.000 op 541.000 tons kwamen, om enkele van de meest sprekende voorbeelden te noemen.

De hierboven aangetoende zoo belangrijke toeneming der rietsuikerproductie — eerst recht tot uitdrukking gekomen sedert het begin van den oorlog — kan zeer zeker wel voor een goed deel op rekening daarvan worden geschreven. Immers, de hooge suikerprijzen gedurende en direct na den oorlog, vormden een grooten stimulans voor de uitbreiding van den rietsuikeraanplant en niettegenstaande de later ingetreden groote prijsdaling, nam de productie verder toe.

Bedoelde productie-vermeerdering werd evenwel reeds merkbaar omstreeks 1900, toen men meerdere aandacht ging besteden aan opvoering der cultuurmethoden, doch voornamelijk wel als gevolg van de Brusselsche Suikerconventie van 1902, die aan de tot toen in de Europeesche staten bestaan hebbende premies (op uitvoer of productie) voor bietsuiker per 1 September 1903 een einde maakte, waardoor rietsuiker, dank zij hare natuurlijke voordeelen ten opzichte der productie-kosten tegenover bietsuiker, voortaan op de wereldmarkt kon concurreren.

Zoo steeg de rietsuikerproductie bijv. van 3.890.000 tons in 1902/03 tot 8.406.000 tons (bij beide cijfers is Britsch-Indië met haar product „gur” niet meegerekend) in het voor-oorloggsche jaar 1913/14.

Zeer opvallend in de hierboven gegeven tabel is daarentegen de tijdelijke groote teruggang in de productiecijfers der bietsuiker, reeds merkbaar in het eerste oorlogsjaar en verder gedurende de geheele oorlogsperiode zich steeds duidelijker accentueerende, totdat met 1920/21 de lijn zich weer opwaarts gaat bewegen.

Toch was het niet voor 1927/28, dat het cijfer van 1913/14 wederom was bereikt, terwijl dit in het daarop volgend jaar met 566.000 tons was overschreden, tegen eene vermeerdering van rietsuiker — zooals hierboven reeds vermeld — met rond 8.000.000 tons.

De gelijktijdige en onderling onevenredige uitbrei-

ding der beide industrieën — zegt het rapport — heeft geleid tot eene overmatige productie, waarvan de gevolgen zich duidelijk afspiegelen in de prijzen op de open markt, die bijv. voor ruwe rietsuiker als gemiddelde over de eerste vijf maanden van 1929 hebben bedragen 9/3 per Cwt., tegen den reeds als exceptioneel laag beschouwden gemiddelden prijs in 1913 ad 9/8½ en zulks, terwijl de kostprijs voor 1929 gerekend moet worden — volgens den index — 38 pCt. hooger te liggen dan die van 1913.

Het cijfer voor 1929, 9/3 per Cwt., is dan ook wel het laagste, dat in de twintig jaren, waarover de in het rapport opgenomen statistiek loopt, is voorgekomen; het voorafgaande jaar 1928 gaf nog een middenprijs van 11/7½ per Cwt. te zien.

Het zou onjuist zijn, om den loop van zaken die tot dezen crisistoestand heeft geleid, te willen toeschrijven aan een *strijd* tusschen rietsuiker eenerzijds en bietsuikerproducenten aan den anderen kant, immers aan geen van beide zijden is er sprake van eenig onderling overleg of program van actie; integendeel, elke poging die in de na-oorlogsjaren op dit gebied werd ondernomen, heeft gefaald; zoo o.a. nog de laatstelijk in het najaar van 1928 ondernomene, om tot eene afspraak te komen tusschen Cuba, Tsjecho-Slowakije, Duitschland en Polen betreffende productie-beperking.

Hij is het gevolg van den strijd, die allen tegen allen voeren om en op de reeds oververzadigde markten; immers naast de voorziening in de behoefte van het eigen land, waar de industrie wordt gedreven, of van de gebieden, die als natuurlijke afnemers van een bepaald productieland kunnen worden aangemerkt — hetzij door geografische ligging dan wel door preferentiele rechten — zooals Java en de Philippijnen voor Britsch-Indië en Oostelijk Azië, Cuba en Hawaï voor Amerika, Peru voor de Chileensche markt, enz., bestaat er nog een overschot aan suiker, dat plaatsing elders moet vinden en dat door Dr. Mikusch wordt aangenomen op 12½ pCt. der wereldproductie en dat dus in onderlinge concurrentie in de open markt moet worden verkocht.

Dr. Prinsen Geerligts komt vrijwel tot dezelfde slotsom, waar hij het kwantum — in het thans loopende jaar beschikbaar voor de open markten — becijfert op 3.355.000 tons, verdeeld over:

• Tsjecho-Slowakije	500.000 tons
• Nederland en België	150.000 „
• Java	475.000 „
• Zuid- en Centraal-Amerika	180.000 „
• San Domingo	300.000 „
• Cuba	1.750.000 „

als leveranciers en onderlinge concurrenten.

De subsidies, uitvoerpremies, de beschermende en de preferentiele rechten, dan wel de geografische voordeelen, waaronder bijeengenomen circa zeven achtste gedeelte van de geheele wereld-suikerverzorging wordt geproduceerd of aan de markt gebracht, hebben eenerzijds de productie van het artikel overal aangevoerd en anderzijds de protectionistische maatregelen nagenoeg overal verscherpt door de tariefmuren steeds hooger op te trekken sedert de Brusselsche Conventie buiten werking is gesteld na 1 September 1920.

De industrie als geheel genomen — dus in gemeen overleg — heeft niets gedaan om in te gaan tegen de krachten, die zich tegen haar zelve — ook al weer als geheel beschouwd —, als gevolg daarvan keeren.

Het rapport zegt hierover:

„Inderdaad kan niet worden verwacht, dat eene „niet-aaneengesloten en uitsluitend nationale actie „een probleem zou kunnen oplossen, dat in wezen „bij uitstek internationaal is. Integendeel, de premies „voor uitvoer, de hooge beschermende invoerrechten, „welke dumping mogelijk maken, hebben direct bij „gedragen tot het bestaande overschot, dat ten on- „rechte de prijzen omlaag brengt.”

De meeningen intusschen omtrent de grootte van

dit overschot loopen nogal uiteen; het wordt geschat te liggen tusschen 1 en 2.000.000 tons en zal in de loopende campagne stellig nog toenemen.

* * *

Na deze somber uitzienende beschouwingen zou er in de situatie wel een lichtpunt zijn te ontdekken, immers de consumptie van suiker breidt zich eveneens gaandeweg uit en wel met ongeveer 4½ pCt. per jaar. Teneinde van deze omstandigheid profijt te trekken — zoodanig dat het overschot (1.000.000 tons) is nog niet ten volle 4 pCt. der wereldconsumptie) geleidelijk zou verdwijnen, zoodat daarmede automatisch de thans heerschende depressie zou worden opgeheven — zijn echter opofferingen van de zijde van de industrie noodzakelijk en wel in den vorm van eene productie-beperking.

Zonder internationaal overleg van de betrokken belanghebbende industrieën — groepsgewijze genomen naar den landaard — is daartoe natuurlijk niet te geraken.

De bietenverbouwers bezwären, dat bietencultuur om sociale en landbouw-technische redenen absoluut noodzakelijk is; eene levensvoorwaarde voor den landbouw, voornamelijk in verband met grondverbetering, die zich weer afspiegelt in grootere opbrengsten van andere veldgewassen, die uitgeplant worden op te voren met suikerbieten bezette gronden.

Zij verkrijgen echter een product in den vorm van suiker, dat in de verste verte niet zou kunnen concurreeren met suiker uit rietverbouwende landen; zij hebben alleen dus hun bestaan te danken aan de bescherming, die zij genieten (de kostprijs van 100 KG. suiker is in Duitschland bijv. ruim het dubbele van dien op Java).

Nu schijnt het wel als zeker te kunnen worden aangenomen, dat Java het goedkoopst van alle landen produceert; op de oorzaak hiervan — de wetenschappelijke en intensieve bedrijfsvoering — werd hierboven reeds gewezen. Maar theoretisch bekeken, is er niets, dat andere rietproduceerende landen zou beletten, om eveneens tot dergelijke methoden, als op Java toepassing vinden, over te gaan en daarmede hunne producties enorm op te voeren. Denken wij daarbij alleen maar aan Cuba, dat per plante eenheid gemiddeld niet meer suiker verkrijgt dan ongeveer een derde gedeelte van wat men op Java in de laatste jaren weet te bereiken, zoo is het niet twijfelachtig, dat hierin eene zeer groote bedreiging sluimert.

Tegenover deze bedreiging hebben de verschillende Europeesche staten afweermiddelen gezocht door middel van beschermende maatregelen ten behoeve hunner eigen industrie.

Intusschen — het zijn niet slechts de *biet*-verbouwende landen, die bescherming verleen en aan hunne inheemsche bietsuiker; het begrip bescherming in een of anderen vorm strekt zich verder uit; nl. ook ten opzichte van *rietsuiker*, afkomstig uit eigen koloniën e.d. (Frankrijk en Japan b.v. heffen geen rechten op suiker afkomstig van resp. Reunion etc. en Formosa, Engeland en Canada heffen preferentiele rechten op suiker afkomstig uit deelen van het „British Empire”, zoo ook Portugal voor suiker uit zijne koloniën, Amerika stelt den invoer vrij van het product van Porto-Rico, Hawai, Philippijnen).

Andere vormen van bescherming zijn weer die bijv., welke Amerika verleent aan Cuba, waarvan het product 20 pCt. minder inkomende rechten betaalt dan dat van andere — aan rechten onderhevige — herkomst, terwijl ten slotte Australië hare industrie beschermt door eenvoudig den invoer van suiker geheel te verbieden.

Protectie baarde protectie en de spiraal klom steeds hooger en het is nu al niet meer alleen de suikerproducent, die beschermd wordt. Engeland beschermt

zelfs reeds den raffineerder door den in April 1928 genomen maatregel om de invoerrechten op ruwe suiker te verlagen, daarbij die op witte (geraffineerd en bijv. Java-superieur) onveranderd latend¹⁾. Tsjecho-Slowakije — als groot exportland van raffinade — nam dadelijk tegenmaatregelen door het verleen en aan hare industrie van diverse faciliteiten, waardoor de uitvoermogelijkheden werden vergroot en het gevolg daarvan was wederom, dat Duitschland en Italië — dientengevolge ten rechte bevreemd voor eene oestrooming van hunne landen met Tsjechische suiker — hunne invoerrechten op het artikel weer eens opnieuw gingen verhoogen.

Ten opzichte van de groote vraag, waarom bij het beschouwen van het probleem men steeds geneigd is om slechts naar ééne bepaalde zijde te kijken, nl. het belang van den landbouw bij verbouw van bieten als grondverbeteraar, is niet voldoende duidelijkheid te verkrijgen, aangezien toch volgens de uitspraak van meerdere deskundigen, ook hetzelfde resultaat voor den bodem te verkrijgen is — althans in meerdere streken — door het verbouwen van knolrapen of sommige andere gewassen.

Duidelijk is het overigens, dat niet minder aandacht dient te worden besteed aan de mogelijkheid om tot een vluggere en grootere *toeneming der consumptie* van suiker te geraken. En hierbij komt dan weer een geheel ander chapiter om den hoek kijken, nl. de kwestie van accijns op suiker in het binnenland, dus eene belasting, direct drukkende op den consument.

Zou men kunnen komen tot eene verlaging daarvan in de landen, waar deze belasting een groot percentage van den consumptieprijs uitmaakt, zoo ligt het voor de hand, dat daardoor de mogelijkheid tot uitbreiding der consumptie werd geschapen, waarbij dan — ten gevolge van dit grootere binnenlandsch verbruik — nog niet eens implicite eene belangrijke verlaging der landsinkomsten zou behoeven te ontstaan, ja, zelfs eene vermeerdering daarvan niet tot de onmogelijkheden zou behooren.

* * *

Vat men nu het bovenstaande samen, dan blijkt het wel, dat op twee punten vooral nadruk is gelegd, nl.

a. Zooal geene vermindering, dan toch zeker het tegengestaan van vermeerdering der productie van suiker;

b. het gemeenschappelijk beramen van middelen — waarvoor eene actieve propaganda als het voornaamste wordt aangegeven — om te komen tot een grooter suikergebruik, doch zonder hier verder in details van de verschillende hierbij naar voren gekomen overwegingen te treden, kan wel worden geconstateerd — waarop trouwens in den aanhef van dit artikel reeds werd gewezen — dat eenstemmigheid onder de gehoorde deskundigen verre te zoeken was.

„Het Economisch Comité zal zich er toe bepalen de „verdere ontwikkeling van het suikervraagstuk nauwlettend te volgen”, hetgeen dus vrij vertaald, feitelijk beteekent... dat alles bij het oude blijft.

Toch hebben er zich in de laatste maanden wel eenige nieuwe feiten op Suikergebied voorgedaan, doch eene bespreking hiervan behoort niet tot het bestek van het hierboven behandelde onderwerp.

TH. G. H. STIBBE.

DE MILLIOENENNOTA.

De op 17 September 1929 bij de Tweede Kamer ingezonden „Nota, betreffende den toestand van 's Lands Financiën” behelst de volgende opmerkingen en beschouwingen over den financieelen toestand van het land.

¹⁾ Zie hierover het artikel van den heer F. W. Forge in E.-S. B. van 9 Mei 1928.

Nieuw overzicht van de hoofdstukken van den gewonen dienst.

Wat de overgelegde bijlagen betreft, zij het volgende medegedeeld¹⁾:

Als nieuwe bijlage C (zie hiernaast) is opgenomen een overzicht van de hoofdstukken van den gewonen dienst (1930 en 1929), met vermelding van de vermeerdering of vermindering van het saldo van uitgaven en ontvangsten. Daarbij zijn — overeenkomstig den in het Voorloopig Verslag van de Tweede Kamer der Staten-Generaal omtrent Hoofdstuk I der Rijksbegroeting voor het dienstjaar 1929 kenbaar gemaakte wijziging — het saldo van uitgaven en ontvangsten de eigenlijke belastingen uitgeschakeld en in vergelijking gebracht met het saldo-uitgaaf van alle hoofdstukken.

Daarentegen zijn de vroegere bijlagen E¹⁻¹², vermeldende de crisisuitgaven en de recapitulatie van den afgesloten crisisdienst, vervallen.

Tenslotte heeft eene omwerking plaats gevonden van de buitengewone ontvangsten, vermeld op de vroegere bijlage C, waardoor deze gegevens in meer overzichtelijken vorm zijn gegoten, terwijl eene meer juiste groepeerings is gegeven aan de opsomming van de buitengewone uitgaven, vermeld op bijlage E.

Vooraf moge nu de aandacht gevraagd worden voor de cijfers van de dienstjaren 1926, 1927, 1928 en het loopende jaar 1929, voor zoover deze bekend zijn.

DIENSTJAAR 1926.

De definitieve cijfers van het dienstjaar 1926, waarvan wij de voorloopige uitkomsten publiceerd in het nummer van E.-S. B. van 19 September 1928, luiden als volgt (in miljoenen):

	Totaal	Buitengewoon	Gew. dienst
Uitgaven.....	688,6	75,6	612,9
Ontvangsten..	728,9	49,5	679,3
Tekort.....		26,1	
Overschot....	40,3		66,4

DIENSTJAAR 1927.

Van het dienstjaar 1927 zijn de cijfers de volgende (in miljoenen):

	Totaal	Buitengewoon	Gew. dienst
Uitgaven.....	f 601,4	f 41,5	f 559,9
Ontvangsten....	„ 666,3	„ 31,2	„ 635,1
Tekort.....		f 10,3	
Overschot.....	f 64,9		f 75,2

Overschot van ruim f 75 miljoen op den dienst 1927.

Het overschot op den gewonen dienst werd in de vorige Nota gesteld op f 52.031.000, waarbij intuschen reeds toen werd vermeld, dat dit cijfer niet volledig was, vermits nog voor een tweetal te verwachten ontvangsten, tot een totaalbedrag van rond f 12,5 miljoen, geen definitief cijfer kon worden vastgesteld. Thans blijkt een overschot aanwezig van f 75.236.000. Dit gunstig verschil is toe te schrijven zoowel aan eene wijziging in de cijfers der uitgaven als in die der ontvangsten. Ten vorigen jare werd voor de uitgaven van den gewonen dienst een voorloopig totaalcijfer genoemd van f 564.601.000. Dit totaal is thans nader vastgesteld op f 559.902.000, gevende eene vermindering van f 4.699.000.

De opbrengst der gewone middelen vertoont, in vergelijking met het bedrag, ten vorigen jare als voorloopige uitkomst vermeld, eene stijging van f 18.506.000.

Opmerkingen over de stijging der gewone middelen van den dienst 1927.

De gewone middelen werden ten vorigen jare opgenomen met een totaal-cijfer van f 616.632.000, onder welk bedrag abusievelijk eene buitengewone ontvangsten was begrepen ad f 3.091.000 op den post „terugbetaling van voorschotten”. Ten vorigen jare had derhalve

¹⁾ De in dit overzicht gepubliceerde cijfers zijn allen in duizenden guldens afgerond. (Red.)

** Overzicht van de hoofdstukken van den gewonen dienst (1930 en 1929) met vermelding van de vermeerdering of vermindering van het saldo van uitgaven en ontvangsten. (Voor zooveel betreft hoofdstuk VIII met uitschakeling van de belastingen).

	1930				1929				Vergelijking der saldi			
	Uitgaven		Saldo		Ontvangsten		Saldo		Voordelige saldi		Nadeelige saldi	
	Uitgaven	Ontvangsten	Voordelig	Nadeelig	Uitgaven	Ontvangsten	Voordelig	Nadeelig	Meer	Minder	Meer	Minder
Hoofdstuk I	1.850.000,—	1.850.000,—	—	—	1.850.000,—	1.850.000,—	—	—	—	—	—	—
„ II	2.036.000,—	1.979.000,—	57.000,—	—	1.981.000,—	—	—	—	53.000,—	—	—	—
„ III	4.139.000,—	3.870.000,—	269.000,—	—	4.129.000,—	—	—	—	2.000,—	—	—	—
„ IV	29.317.000,—	23.687.000,—	5.630.000,—	—	28.436.000,—	—	—	—	969.000,—	—	—	—
„ V	22.286.000,—	18.200.000,—	4.086.000,—	—	21.036.000,—	—	—	—	1.109.000,—	—	—	—
„ VI	159.863.000,—	146.567.000,—	13.296.000,—	—	150.567.000,—	—	—	—	8.316.000,—	—	—	—
„ VIIa	83.262.000,—	37.683.000,—	45.579.000,—	—	82.019.000,—	—	—	—	2.104.000,—	—	—	—
„ VIIb	68.947.000,—	41.158.000,—	27.788.000,—	—	67.721.000,—	—	—	—	—	—	—	—
„ VIII	100.228.000,—	87.150.000,—	13.079.000,—	—	98.777.000,—	—	—	—	—	—	—	—
„ IX	57.639.000,—	28.042.000,—	29.597.000,—	—	55.264.000,—	—	—	—	—	—	—	—
„ X	76.186.000,—	70.650.000,—	5.536.000,—	—	75.837.000,—	—	—	—	—	—	—	—
„ XI	6.179.000,—	4.709.000,—	1.470.000,—	—	5.958.000,—	—	—	—	—	—	—	—
„ XII	50.000,—	50.000,—	—	—	50.000,—	—	—	—	—	—	—	—
Belastingen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Totaal ..	f 611.982.000,—	f 621.122.000,—	f 621.122.000,—	f 474.735.000,—	f 593.624.000,—	f 601.810.000,—	f 461.335.000,—	f 453.149.000,—	f 13.400.000,—	f 13.400.000,—	f 13.721.000,—	f 1.275.000,—
				9.140.000			8.186.000				12.446.000	

^{*)} Zonder belastingen.

aan opbrengst van gewone middelen vermeld moeten worden f 613.541.000 tegen thans f 635.138.000. Het gunstig verschil bedraagt derhalve feitelijk f 18.506.000 + f 3.091.000 of f 21.597.000. Als voornaamste ontvangsten kunnen genoemd worden: in de eerste plaats de beide ten vorigen jare niet definitief bekende posten wegens rente van kapitalen, verstrekt aan het Staatsbedrijf der P. T. en T., zomede de winst van dit bedrijf, vervolgens de meerdere opbrengst der Inkomstenbelasting, en hetgeen meer werd ontvangen wegens rente van ingevolge de Woningwet verleende voorschotten, wegens bijdragen van gemeenten in de kosten van Rijks H. B. Scholen, wegens het aandeel van Nederlandsch-Indië in den vlootbouw, wegens pensioensbijdragen en teruggaf van Kwade posten.

DIENSTJAAR 1928.

De voorloopige gegevens leveren de volgende uitkomst op (in millioenen):

	Totaal ¹⁾	Buitengewoon ¹⁾	Gew. dienst
Uitgaven.....	654,9	80,8	574,1
Ontvangsten..	662,1	34,6	627,4
Tekort.....	—	46,2	—
Overschot.....	7,2	—	53,3

Becijferd overschot op dienst 1928 ruim f 53 miljoen.

Het voor het jaar 1928 op den gewonnen dienst becijferd overschot bedraagt, blijkens vorenstaand overzicht, f 53.349.000. Aanstands zij hierbij aangegevend, dat voor zooveel de uitgaven betreft, hierbij de met 1 Januari 1929 in werking getreden Comptabiliteitswet (Staatsblad 1927, No. 259) van grooten invloed is geweest. Het blijven van de uitgaven beneden het aanvankelijk bij de begrooting toegestane bedrag, is voor een groot deel het gevolg van het, bij art. 100 van evengenoemde wet, vervallen verklaren van de wet van 10 Februari 1844 (Staatsblad No. 6). Laatstgenoemde wet bepaalde, dat „uitgaven wegens werken of leveranties, bedongen bij contracten, aangegaan in het dienstjaar over hetwelk de noodige gelden voor dezelve op de Staatsbegrooting zijn toegestaan, ten laste der begrooting van dat dienstjaar (worden) verevend, al zijn dezelve in het eerstvolgend jaar opgeleverd”, een en ander mits deze vorderingen vóór den 31sten October van het jaar waarin zij ontstaan, zijn ingeleverd.

Uit de vervallenverklaring van deze wet volgt, dat de uit dezen hoofde te doene betalingen, welke onder de vroegere wetgeving nog ten laste van den dienst 1928 zouden zijn gekomen, sedert de inwerkingtreding van de Comptabiliteitswet met 1 Januari 1929, uit het dienstjaar 1929 gekweten moeten worden. De als gevolg hiervan op 1928 onbesteed gebleven sommen zullen derhalve den dienst 1929 bezwaren.

Blijkens de aanvankelijk toegestane begrootingen werd aan gewone uitgaven geraamd f 592.976.000, terwijl onder de geraamde middelen een bedrag ad f 595.241.000 als gewone ontvangsten werd aangemerkt. Aanvankelijk werd dus een overschot verwacht van f 2.264.000, hetwelk bestemd was voor aanvulling van de, op de Staatsbegrooting uitgetrokken bedragen tot de som der vaste bijdrage van den Staat aan het Pensioenfonds, als bedoeld in art. 168a der Pensioenwet, zulks in verband met de aanvankelijke meening, dat de wijziging op dit punt in de Pensioenwet aan te brengen, nog met 1 Juli 1928 in werking zou treden. Het thans becijferd overschot geeft dus, in vergelijking met het aanvankelijk geraamde, een gunstiger uitkomst van f 51.085.000.

Overzicht van de begrotingscijfers van 1928.

Het volgend staatje geeft een overzicht van de thans in de begrooting vermelde cijfers (in millioenen):

¹⁾ In deze kolommen zijn onder de uitgaven niet meegeteld de gelden, besteed tot aflossing, met gedeeltelijke conversie, van een tweektal 6 pCt. leeningen, noch onder de ontvangsten de N.U.M.-uitkeering, welke tot die aflossing gedeeltelijk in staat stelde.

1928	Aanvankelijk toegestaan	Voorloopig resultaat	Vershil en oorzaak
Gewone dienst			
Uitgaven.....	f 593	f 574,1	f 18,9 gebleven beneden de raming.
Ontvangsten.....	„ 595,2	„ 627,4	„ 32,2 hoogere opbrengst dan de raming.
Overschot.....	f 22	f 53,3	f 51,1 dan aanvank. verw. gunstiger uitkomst dan aanvank. verw.

Blijkens den staat, vermeldende de raming en de voorloopige opbrengst van 's Rijks middelen en inkomsten over het dienstjaar 1928, gevoegd bij het ontwerp-wet op de middelen voor 1930 (Stuk No. 4) brachten de middelen, behoorende tot de groep A—F, f 18.310.000 meer op dan de raming. Meer werd verkregen uit de personeele belasting f 3.788.000, uit de vermogensbelasting f 449.000, uit de rechten op den invoer f 6.166.000, uit het statistiekrecht f 265.000, uit den geslachtaccijns f 982.000, uit den bieraccijns f 1.169.000, uit den suikeraccijns f 3.655.000, uit den tabakaccijns f 607.000, uit de belasting op gouden en zilveren werken f 115.000, uit de registratierechten f 5.209.000, uit de inkomsten van de gewone domeinen f 253.000, uit de inkomsten van de groote wegen f 203.000 en uit de inkomsten van vaarten, veren en havens f 134.000.

Daarentegen bleven bij de raming ten achter: de grondbelasting met f 89.000, de inkomstenbelasting met f 28.000, de dividend- en tantiëmbelasting met f 2.822.000, de zoutaccijns met f 226.000, de zegelrechten met f 565.000, de successierechten met f 529.000 en de loodsgelden met f 422.000.

De niet tot vorengenoemde groep behoorende middelen overtroffen, voor zooveel den gewonnen dienst betreft, de raming met f 13.906.000. Méer werd o.a. verkregen uit het aandeel van den Staat in de winsten der Nederlandsche Bank f 5.031.000, uit rente van voorschotten ingevolge art. 38 der Woningwet f 1.946.000, uit bijdragen van het personeel, ressorteerende onder het Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, voor eigen pensioen en voor weduwen- en weezenpensioenen f 4.292.000 (waaronder ruim f 3.000.000 aan achterstand van vorige jaren), uit de winstuitkeering van de Staatsmijnen in Limburg f 1.935.000, uit de winst van het Staatsbedrijf der P. T. en T. f 1.547.000. Daarentegen bleven beneden de raming o.m. de rente van kasvoorschotten aan Nederlandsch Oost-Indië met f 920.000, de teruggaaf wegens het aandeel der ten behoeve van het Leeningfonds 1914 geheven opcenten in de kwade posten op de directe belastingen met f 1.778.000, en de bijdragen in de kosten van aanleg en onderhoud van landswerken met f 691.000.

Overschot der gewone uitgaven.

Zooals hierboven reeds tot uiting kwam, bleven de gewone uitgaven beneden de oorspronkelijk toegestane bedragen met f 18.869.000.

Dit blijkt uit onderstaand overzicht:

Hoofdstuk	Overschrijding	Minder uitgegeven
Hoofdstuk I	—	f 170.000,—
„ II	—	„ 93.000,—
„ III	—	„ 224.000,—
„ IV	—	„ 1.796.000,—
„ V	f 610.000,—	—
„ Va.....	—	„ 3.219.000,—
„ VI	—	„ 2.631.000,—
„ VIIa.....	—	„ 3.909.000,—
„ VIIb.....	—	„ 793.000,—
„ VIII.....	—	„ 2.599.000,—
„ IX	—	„ 4.078.000,—
„ X	„ 298.000,—	—
„ XI	—	„ 233.000,—
„ XII	—	„ 32.000,—
	f 908.000,—	f 19.777.000,—
		„ 908.000,—
Blijft minder uitgegeven		f 18.869.000,—

Ten aanzien van deze afwijkingen bevat de Nota uitvoerige mededeelingen.

Bijlage A

ALGEMEENE VERZAMELSTAAT DER RIJKSBEGROTING VOOR HET DIENSTJAAR 1930.

TITEL A. GEWONE DIENST.

OMSCHRIJVING.	Geraamd voor 1930.	Toegestane uitgaven en geraamde Middelen voor 1929.	Verschil tusschen de raming voor 1930 en de bedragen toegestaan (geraamd) voor 1929.		Vermoedelijk be-loop der uitgaven en vermoedelijke opbrengst der Middelen voor 1928.
			Meer.	Minder.	
UITGAVEN.					
Totalen der titels A van de hoofdstukken der begrooting van uitgaven.					
Hfdst. I Huis der Koningin	f 1.850.000,—	f 1.850.000,—			f 1.680.000,—
„ II Hooge Colleges van Staat en Kabinet d. Koningin.	„ 2.036.000,—	„ 1.981.000,—	f 55.000,—		„ 1.865.000,—
„ III Buitenlandsche Zaken..	„ 4.139.000,—	„ 4.129.000,—	„ 10.000,—		„ 4.048.000,—
„ IV Justitie.....	„ 29.317.000,—	„ 28.436.000,—	„ 881.000,—		„ 26.305.000,—
„ V Binnenl. Zaken en Landb.	„ 22.286.000,—	„ 21.036.000,—	„ 1.250.000,—		„ 21.703.000,—
„ VI Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	„ 159.863.000,—	„ 150.567.000,—	„ 9.296.000,—		„ 145.617.000,—
„ VIIA Nationale Schuld.....	„ 83.262.000,—	„ 82.019.000,—	„ 1.243.000,—		„ 88.481.000,—
„ VIIB Financiën	„ 68.947.000,—	„ 67.721.000,—	„ 1.226.000,—		„ 66.262.000,—
„ VIII Defensie.....	„ 100.228.000,—	„ 98.777.000,—	„ 1.451.000,—		„ 93.670.000,—
„ IX Waterstaat	„ 57.639.000,—	„ 55.264.000,—	„ 2.375.000,—		„ 47.013.000,—
„ X Arbeid, Hand. en Nijverh.	„ 76.186.000,—	„ 75.836.000,—	„ 350.000,—		„ 71.776.000,—
„ XI Koloniën	„ 6.179.000,—	„ 5.958.000,—	„ 221.000,—		„ 5.668.000,—
„ XII Onvoorzien Uitgaven..	„ 50.000,—	„ 50.000,—			„ 19.000,—
	f 611.982.000,—	f 593.624.000,—	f 18.358.000,—		f 574.107.000,—
MIDDELEN.					
Totaal van den ramingstaat (titel A).	f 621.122.000,—	f 601.810.000,—	f 19.312.000,—		f 627.456.000,—
Voordeelig saldo	f 9.140.000,—	f 8.186.000,—			f 53.349.000,—
Nadeelig saldo	—	—			—

TITEL B. KAPITAALDIENST.

OMSCHRIJVING.	Geraamd voor 1930.	Toegestane uitgaven en geraamde Middelen voor 1929.	Verschil tusschen de raming voor 1930 en de bedragen, toegestaan (geraamd) voor 1929.		Vermoedelijk be-loop der uitgaven en vermoedelijke opbrengst der Middelen voor 1928.
			Meer.	Minder.	
Nadeeligsaldo van den gewonen dienst volgens de Rijksrekening over het dienstjaar					
Nadeeligsaldo van den kapitaaldienst volgens de Rijksrekening over het dienstjaar					
UITGAVEN.					
Totalen der titels B van de hoofdstukken der begrooting van uitgaven.					
Hfdst. V. Binnenl. Zaken en Landb.	f 116.000,—	f 54.000,—	f 62.000,—		f 33.000,—
„ VIIA. Nationale Schuld	„ 6.992.000,—	„ 107.235.000,—		f 100.243.000,—	„ 187.508.000,—
„ VIIB. Financiën	„ 34.564.000,—	„ 45.392.000,—		„ 10.828.000,—	„ 64.009.000,—
„ VIII. Defensie	„ 543.000,—	„ 298.000,—	„ 245.000,—		„ 9.266.000,—
„ IX. Waterstaat	„ 54.538.000,—	„ 36.617.000,—	„ 17.921.000,—		„ 300.000,—
„ X. Arbeid, Hand. en Nijverh. Memorie	—	—			—
	f 96.753.000,—	f 189.596.000,—	f 18.228.000,—	f 111.071.000,—	f 261.116.000,—
				„ 92.843.000,—	
Voordeelig saldo van den gewonen dienst volgens de Rijksrekening over het dienstjaar	—	—			—
Voordeelig saldo v. d. kapitaaldienst volgens de Rijksrekening over het dienstjaar	—	—			—
MIDDELEN.					
Totaal van den ramingstaat (titel B)	f 27.771.000,—	f 44.152.000,—		f 16.381.000,—	„ 76.472.000,—
Voordeelig saldo	—	—			—
Nadeelig saldo	f 68.983.000,—	f 145.444.000,—			f 184.644.000,—

GEHEELE DIENST.

SALDI.	Geraamd voor 1930.	Vastgestelde begrooting 1929.	Vermoedelijke uitkomst dienst 1928.
Voordeelig saldo titel A	f 9.140.000,—	f 8.186.000,—	f 53.349.000,—
Nadeelig saldo „ A	—	—	—
Voordeelig saldo titel B	—	—	—
Nadeelig saldo „ B	f 68.983.000,—	f 145.444.000,—	f 184.644.000,—
Voordeelig saldo Geheele dienst ..	—	—	f 131.295.000,—
Nadeelig „ „ „ ..	f 59.843.000,—	f 137.258.000,—	—

Overzicht der uitgaven en ontvangsten van
1908—1927.

Gelijk gebruikelijk is, geeft de Nota een, gedeeltelijk samengevat, overzicht van de laatste 20 jaar, met splitsing van uitgaven en ontvangsten in gewone en buitengewone. Uit den aard der zaak is de afloop van de diensten 1914 tot en met 1924 in dit overzicht opgenomen met de cijfers, gelijk die zijn na uitschakeling van de crisisontvangsten en uitgaven.

Dienst- jaren.	Voor- of na- deelige saldi van den ge- wonen dienst	Voor- of na- deelige saldi v. d. buitenge- wonen dienst	Voor- of na- deelige saldi van den ge- heelen dienst
1909 t/m.	Gld.	Gld.	Gld.
1918 +	24.821.000,-	— 188.076.000,-	— 163.256.000,-
1919 +	22.286.000,-	— 107.732.000,-	— 85.446.000,-
1920 +	664.000,-	— 175.893.000,-	— 175.229.000,-
1921 —	12.886.000,-	— 284.021.000,-	— 296.907.000,-
1922 —	33.339.000,-	— 173.571.000,-	— 206.910.000,-
1923 —	14.182.000,-	— 78.186.000,-	— 92.368.000,-
1924 +	2.674.000,-	— 59.285.000,-	— 56.611.000,-
1925 +	44.280.000,-	— 31.455.000,-	+ 12.825.000,-
1926 +	66.374.000,-	— 26.065.000,-	+ 40.310.000,-
1927 +	75.236.000,-	— 10.337.000,-	+ 64.900.000,-
1928 +	53.349.000,-	— 46.171.000,-	+ 7.177.000,-
1909			
t/m'28	+229.277.000,-	— 1.180.792.000,-	— 95.515.000,-

DIENSTJAAR 1929.

Omtrent het loopende dienstjaar 1929, deelt de Nota mede, dat de begrooting, zooals zij oorspronkelijk bij de wet is vastgesteld, het volgende beeld vertoonde:

TITEL A. GEWONE DIENST.

Uitgaven.

Totalen der titels A van de hoofdstukken der begrooting van uitgaven .. f 593.624.000

Middelen.

Totaal van den ramingstaat (titel A) .. „ 601.810.000

Voordeelig saldo..... f 8.186.000

welk saldo bestemd was voor: a. verhooging van Hoofdstuk IX in verband met gebleken grooter behoefte voor financiering van de Zuiderzeewerken, en b. de technische herziening der salarissen.

TITEL B. KAPITAALDIENST.

Uitgaven.

Totalen der titels B van de hoofdstukken der begrooting van uitgaven .... f 189.596.000

Middelen.

Totaal van den ramingstaat (titel B) .. „ 44.152.000

Nadeelig saldo..... f 145.444.000

Voor zooveel den *gewonen dienst* (titel A) betreft, zijn sedert de vaststelling van deze begrooting verhoogd:

Hoofdstuk I bij de wet van 18 Mei 1929 (Staatsblad No. 237) (Herstel Koninklijk Paleis te Amsterdam), met ..... f 20.000

Hoofdstuk V bij de wet van 31 Mei 1929 (Staatsblad No. 278) (Diversen), met .. „ 396.000

Hoofdstuk IX bij de wet van 25 Juni 1929 (Staatsblad No. 357) (Uitkeeringen aan het Zuiderzeefonds), met ..... „ 3.885.000

Hoofdstuk X bij de wet van 31 Mei 1929 (Staatsblad No. 273) (Diversen), met .. „ 2.265.110

Hoofdstuk XI bij de wet van 31 Mei 1929 (Staatsblad No. 297) (Diversen), met .. „ 88.500

f 6.654.610

terwijl nog aanhangig zijn wetsontwerpen tot verhooging van den *gewonen dienst* van:

Hoofdstuk VII B (Zitting 1928—1929, No. 349) (Belastingbetaling op postkantoren), met .. „ 91.000

Hoofdstuk IX (Zitting 1928—1929, No. 406) (Nieuwe sluis c.a. bij Vreeswijk, met .. „ 10.000

Hoofdstuk IV en Hoofdstuk VIII (Zitting 1928—1929, No. 431) (Verbouwing marechausseekazernes), te zamen met .. f 20.290
f 6.775.900

Daarentegen is *verminderd*:

de gewone dienst van Hoofdstuk IX bij de wet van 31 Mei 1929 (Staatsblad No. 281), met ..... f 10.000

en is nog een wetsontwerp aanhangig tot vermindering van den *gewonen dienst* van Hoofdstuk IX (Zitting 1928—1929, No. 379), met ..... „ 7.034

f 17.034

Blijft verhooging.... f 6.758.866

Ten gevolge van een en ander daalt het aanwezige overschot tot rond f 1.4 miljoen. Hierbij is voorts in aanmerking te nemen, dat nog suppletoire begrotingen zijn te verwachten tot aanvulling der salarisposten welke, als gevolg van de tot stand gekomen technische salarisherziening, niet toereikend zullen blijken. Tevens zal de gewone dienst 1929 ongunstig worden beïnvloed — doordat ten gevolge van de inwerkingtreding der Comptabiliteitswet — daaruit betalingen zullen moeten geschieden, waarvoor aanvankelijk op de begrooting van het dienstjaar 1928 gelden waren uitgetrokken.

Hieruit volgt, dat omtrent den afloop van het dienstjaar 1929 nog zeer weinig te zeggen valt. Weliswaar overschrijdt de opbrengst der middelen over de eerste zeven maanden de raming met een niet on aanzienlijk bedrag, doch de vorenuiteengezette te verwachten stijging van uitgaven zal, naar het zich laat aanzien, het uit dien hoofde verkregen gunstige resultaat voor een deel te niet doen.

Intusschen mag wel als waarschijnlijk worden aangenomen, dat het dienstjaar 1929, voor zooveel den *gewonen dienst* betreft, met een overschot zal sluiten.

* * *

DIENSTJAAR 1930.

Ten einde een duidelijk overzicht te geven van de raming der uitgaven en der middelen voor genoemd dienstjaar in vergelijking met de bedragen, welke aanvankelijk voor 1929 zijn toegestaan en geraamd, moge worden verwezen naar de bijlagen A en B dezer Nota. Voor bijlage A zie blz. 841.

GEWONE DIENST.

De begrooting voor den *gewonen dienst* wijst aan: in inkomsten ..... f 621.122.000

„ uitgaven ..... „ 611.982.000

zoodat een batig saldo is geraamd van .. f 9.140.000

Zooals hieronder zal blijken, is dit bedrag noodig als stootkussen ter opvang van een ceerlang door de schatkist te lijden verlies.

UITGAVEN.

De gewone uitgaven voor 1929 waren geraamd op f 593.623.700 plus ruim f 8 miljoen, welke bestemd waren voor de salarisherziening en de versnelde uitvoering der Zuiderzeewerken. Deze beide laatste uitgaven konden bij het indienen der begrooting nog niet formeel worden geraamd, maar werden in de miljoenennota aangekondigd, terwijl de dekking aanwezig was. Het eindbedrag der begrooting, formeel f 593 miljoen, was dus feitelijk reeds bij de indiening f 601 miljoen.

Op de onderhavige begrooting drukken — naast het normaal accres der uitgaven — de volgende nieuwe uitgaven: f 3 miljoen restant-salarisherziening (de Zuiderzeewerken ad een kleine f 4 miljoen en de salarisherziening ad ruim f 7 miljoen overschrijden te zamen met f 3 miljoen het destijds „gereserveerde” bedrag van f 8 miljoen); f 2 miljoen restant-leerplichtherstel; f 3½ miljoen expiratie der wet van 30 Juli 1924 (Staatsblad No. 319) in zake de leerlin-

genschaaal bij het lager onderwijs, en f 1 miljoen verhooging van den dienst der Staatsschuld, o.a. wegens stijging van den rentestand.

Omtrent de verhoogingen of verlagingen van ieder Hoofdstuk afzonderlijk — waarbij kan worden opgemerkt dat, ten gevolge van de salarisherziening, het eindcijfer van elk der hoofdstukken hooger is dan het aanvankelijk geraamd bedrag voor 1929 — geeft de Nota gedetailleerde cijfers.

*Hooger zijn geraamd*¹⁾:

Hoofdstuk	II	f	55.000,—
„	III	„	10.000,—
„	IV	„	881.000,—
„	V	„	1.250.000,—
„	VI	„	9.296.000,—
„	VII A	„	1.243.000,—
„	VII B	„	1.226.000,—
„	VIII	„	1.451.000,—
„	IX	„	2.375.000,—
„	X	„	350.000,—
„	XI	„	221.000,—

INKOMSTEN.

Overeenkomstig het voor het eerst, ten aanzien van den dienst 1928, aanvaarde stelsel zijn de daarvoor in aanmerking komende middelen, welke niet volgens kohieren worden geheven, geraamd naar de opbrengst over 1928, vermeerderd met 12/7 van het accres, dat volgens de middelenstaten in de eerste zeven maanden van 1929 is ontvangen en verminderd met 12/7 van het déces over die zeven maanden. Bij opbrengst tijdelijk onevenredig hebben doen stijgen, is op dit systeem eenige correctie toegepast, in den zin van een verlaging van het ramingsbedrag, waartoe het systeem zou leiden, met name bij de registratierechten en de successierechten.

Ter toelichting van enkele ramingen kan nog het volgende worden opgemerkt.

Inkomstenbelasting.

De verlaging van het tarief der Inkomstenbelasting, ingevolge de Wet van 15 Maart 1928 (Staatsblad No. 62), is voor het eerst op de heffing van het dienstjaar 1928/29 volledig toegepast, in verband waarmede de netto-raming voor 1929 is gesteld op f 80.000.000.

Gezien de thans bekende uitkomsten van dat belastingjaar, wordt dit middel voor 1930 geraamd als volgt:

Bruto opbrengst volgens kohieren	....	f	92.000.000
af kwade posten	.....	„	12.000.000
Netto-opbrengst	....	f	80.000.000

zijnde hetzelfde bedrag als geraamd voor 1929.

Veranderde ramingen van enkele posten.

De volgende posten zijn *hooger* geraamd dan voor 1929:

Vermogensbelasting met	.....	f	500.000,—
Rechten op den invoer met	.....	„	3.500.000,—
Accijns op geslacht met	.....	„	1.000.000,—
Accijns op wijn met	.....	„	50.000,—
Accijns op bier met	.....	„	1.000.000,—
Accijns op suiker met	.....	„	500.000,—
Accijns op tabak met	.....	„	2.500.000,—
Belasting op gouden en zilveren werken met	.....	„	50.000,—
Rechten en boeten van zegel	.....	„	500.000,—
Rechten en boeten van registratie	.....	„	3.000.000,—
Successierechten	.....	„	4.000.000,—

Daarentegen zijn *lager* geraamd:

Accijns op zout	.....	f	200.000,—
Accijns op gedistilleerd ²⁾	.....	„	8.000.000,—

¹⁾ Lagere ramingen komen in deze begroting niet voor. Hoofdstuk I (Huis der Koningin) is uiteraard gelijk gebleven. (Red.)

²⁾ In verband met de verlaging van 40 pCt. volgens de wet van 7 Febr. 1929, die 1 Maart 1929 in werking is getreden.

KAPITAALDIENST.

De kapitaaldienst wijst voor 1930 een totaal in uitgaven aan van ..... f 96.753.000
en in ontvangsten van ..... „ 27.771.000

zoodat het nadeelig saldo bedraagt .. f 68.982.000

Voor 1929 is geraamd:

Uitgaven ..... f 189.596.000

Ontvangsten ..... „ 44.152.000

Nadeelig saldo 1929 ..... f 145.444.000

Ter toelichting van de voornaamste verschillen kan het navolgende worden medegedeeld.

Voor 1929 is op Hoofdstuk VIIA een bedrag van f 100.000.000 uitgetrokken voor geheele aflossing der leening 1923 C. Voor 1930 is voor buitengewone aflossing niets uitgetrokken.

Voorts is op Hoofdstuk VIIB f 7.400.000 *minder* uitgetrokken voor aankoop van Staatsschuld voor het Nederlandsch Muntfonds; f 3.000.000 *meer* voor voorschotten ingevolge de Woningwet en *minder* f 4.000.000 *minder* wegens kapitaalverstrekking aan het Zuiderzeefonds.

Op Hoofdstuk IX is f 2.300.000 *meer* uitgetrokken voor groote Waterstaatswerken; f 1.300.000 *meer* wegens deelneming van den Staat in het aandeelkapitaal van de K.L.M.; f 2.100.000 *meer* wegens kapitaalverstrekking aan het Staatsbedrijf der P. T. en T.; f 15.575.000 *meer* wegens uitkeering aan het Zuiderzeefonds voor den afsluitdijk en f 3.300.000 *minder* wegens kapitaalverstrekking aan de Staatsmijnen.

Wat de *middelen* van den kapitaaldienst betreft, valt te vermelden:

Op Hoofdstuk VIIA f 5.000.000 *minder* voor extra aflossingen van woningwetvoorschotten; op Hoofdstuk VIIB f 9.600.000 *minder* wegens door het Staatsmuntbedrijf af te leveren munt; op Hoofdstuk IX f 2.771.000 *minder* wegens aflossing van verstrekt kapitaal door het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie.

Afzonderlijke begrotingen van Rijksfondsen en bedrijven.

Ingevolge het bepaalde in artikel 87 der Comptabiliteitswet en artikel 11 der Bedrijvenwet worden bij de Rijksbegroting voor het dienstjaar 1930 tevens ingediend de begrotingen der afzonderlijke fondsen en der Staatsbedrijven voor gemeld dienstjaar, te weten van:

1. het fonds voor de uitvoering van de Tiendwet 1907 (Staatsblad No. 222);
2. het Leeningfonds 1914;
3. het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds;
4. de voltooiing van het vestingstelsel;
5. het fonds ter verbetering van de Kustverdediging;
6. het Wegenfonds;
7. het Zuiderzeefonds;
8. het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij;
9. het Staatsmuntbedrijf;
10. het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen;
11. het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie;
12. het Staatsvischershavenbedrijf te IJmuiden;
13. de Staatsmijnen in Limburg.

De resultaten dezer begrotingen, leidende tot uitgaven ten laste van of inkomsten ten bate van de Rijksbegroting, zijn opgenomen eenzijdig in de hoofdstukken der Rijksbegroting van uitgevonden zijds verwerkt in de middelen.

Voor nadere bijzonderheden zij verwezen naar de Memoriën van Toelichting, behoorende bij vorengenoemde begrotingen.

Overschot op den gewonnen dienst, tekort op den kapitaaldienst.

Zooals uit bijlage A (blz. 841) blijkt, geeft de ge-

wone dienst een overschot van f 9.140.120, en sluit de kapitaaldienst met een tekort ad f 68.982.732, gevende voor den geheelen dienst een nadeelig saldo ad f 59.842.612.

Algemeene opmerkingen over den gewonen dienst.

Bij het batig slot van ruim f 9 millioen, dat op den gewonen dienst geraamd is, moge het volgende worden opgemerkt.

Zooals bekend is, zal in 1931 de nieuwe wet op de financieele verhouding tusschen het Rijk en de gemeenten in werking treden, welke jaarlijks een groot offer zal vergen van 's Rijks schatkist. Gelijk door den ondergeteekende reeds vroeger werd uiteengezet, zal het onmogelijk zijn, dit verlies op het budget van één jaar te lijden. Het opmaken van de begrooting voor 1931 zou dan ook tot zeer groote moeilijkheden aanleiding geven, indien niet reeds een jaar tevoren eenige ruimte op de budgetbalans verkregen werd, ter gedeeltelijke dekking van het straks te brengen offer. In twee jaar tijds zal het verlies waarschijnlijk te overbruggen zijn; in één jaar is het dit stellig niet. Vandaar dat er ernstig naar gestreefd is, op de onderhavige begrooting een overschot te verkrijgen, dat althans eenig uitzicht biedt, het critieke jaar 1931 met zekere kans op een bevredigend resultaat te kunnen tegemoet treden. De Regeering is hierin niet geheel naar wensch geslaagd. Verschillende maatregelen, in de laatste jaren tot stand gekomen, o.a. de salarisherziening, het herstel van het zevende leerplichtjaar en de wederinvoering van de leerlingenschaal van 1923, hebben, evenals de tegenvaller bij de Zuiderzeewerken, geleid tot een verhoogde raming der uitgaven. De begrooting van onderwijs alleen is voor 1930 met f 9 millioen moeten verhoogd worden en heeft thans het tevoren nog niet gekende cijfer bereikt van ruim f 159 millioen. (Opmerking verdient hierbij, dat het herstel van het zevende leerplichtjaar en van de leerlingenschaal ook automatisch, d.w.z. volgens de destijds aangenomen versoberingswet, op 1 Januari 1930 had moeten intreden). Aan den anderen kant is de daling van hoofdstuk VIIA (Staatsschuld), welke de laatste jaren steeds eenig tegenwicht bood tegen vermeerdering van uitgaven elders, tot staan gekomen, en zelfs omgeslagen in een kleine verhooging, o.a. door de stijging van den rentestand met het onvermijdelijk gevolg van een duurdere financiering der vlottende schuld. Het gevolg is geweest, dat, ondanks voortgezette reorganisatie en versobering, en ondanks een zoo reëel mogelijke raming der middelen volgens de in de millioennota van September 1927 uiteengezette nieuwe methode, geen hooger overschot is kunnen verkregen worden dan van ruim f 9 millioen.

De helft van het offer, dat in 1931 de wet op de financieele verhouding zal kosten, is dit *niet*. Dat offer toch kan thans gesteld worden op f 23 millioen. Aanvankelijk was het geraamd op f 18 millioen, nl. een verlies van f 22½ millioen aan personeele belasting plus f 15 à f 16 millioen aan grondbelasting, verminderd met f 20 millioen bespaarde Rijksuitkeering aan de gemeenten. Op zichzelf zou dit cijfer van f 18 millioen kunnen worden aangehouden, daar de garantie- en limietbepalingen van art. 6 der bedoelde wet, in hun onderling verband, volgens de jongste berekeningen geen noemenswaard offer van 's Rijks schatkist zullen vergen. Evenwel is het accres bij de personeele belasting van dien aard dat de opbrengst van dit middel voor 1930 geraamd is kunnen worden op f 27¼ millioen. Dit beteekent een meevaller voor het aanstaande begrotingsjaar, maar het beteekent tevens, dat het verlies, hetwelk 's Rijks schatkist in 1931 te wachten staat ingevolge de wet op de financieele verhouding, f 5 millioen hooger moet worden gesteld en derhalve gebracht op f 23 millioen.

Tegen 1931 zal derhalve — ongerekend het normale accres der uitgaven — nog f 14 millioen moeten worden overbrugd, wil de nieuwe wet op de financieele

verhouding op bevredigende wijze kunnen worden gefinancierd.

Beschouwingen over de financieele perspectieven.

Uit een en ander blijkt wel, dat van een verdere belastingverlaging in den eersten tijd bezwaarlijk sprake zal kunnen zijn. En tevens, dat, wil aan belastingverhoging tegen 1931 worden ontkomen, groote behoedzaamheid en zelfbeheersching in acht genomen zullen moeten worden. Dit klemt te meer, daar duurzaam niet mogelijk zal zijn wat eenige jaren achtereen geschied is: het normale accres der uitgaven geheel op te vangen door reorganisatie, zoodat het normale accres der middelen voor nieuwe uitgaven of belastingvermindering beschikbaar komt. Afgezien van de tot stand gekomen belastingvermindering, zijn in hoofdzaak op die wijze in de laatste jaren gefinancierd geworden de nieuwe uitgaven voor: het herstel der invaliditeitsbijdrage, de pensioensaneering, de spoorwegaaneering, de salarisherziening, de versnelde uitvoering der Zuiderzeewerken, het herstel van het zevende leerplichtjaar en de wederinvoering der leerlingenschaal van 1923. Gelijk uit het voorafgaande blijkt, wordt de hoop gekoesterd, dat ook de kosten van de wet op de financieele verhouding — in wezen meer een belastingverlaging dan een nieuwe uitgaaf — op die wijze dekking zullen kunnen vinden. Zekerheid daaromtrent bestaat nog allermint. En in elk geval staat wel vast, dat de uiterste spankracht van wat reorganisatie en middelenaccres leveren kunnen, hiermee gemoeid zal zijn. Waarmee dus tevens vaststaat, dat nieuwe jaarlijksche uitgaven van beteekenis; welke buiten de genoemde wet nog op het budget zouden worden gelegd, althans indien dit vóór 1932 geschieden zou, slechts uit nieuwe middelen zouden kunnen worden gefinancierd, d.w.z. belastingverhoging zouden meebrengen, d.w.z. een stap terug zouden beteekenen op den onder dringende economische noodzaak in de laatste jaren afgelegden weg.

* * *

De moraal van het voorafgaande is tweërlei:

Voorreest leert het, dat het overschot van f 9 millioen op de onderhavige begrooting geen weelde is, maar een spaarzaamlijk gevuld stootkussen om den schok van 1931 op te vangen. Toen enkele jaren geleden een overschot op de begrooting door den ondergeteekende gebruikt werd tot belastingverlaging, werd hem door de warme voorstanders van voorziening in den nood der gemeenten opgemerkt, dat dit overschot beter voor de regeling der financieele verhouding had kunnen worden gereserveerd. Zijn antwoord luidde, dat het bedenkelijk ware dit te doen vóórdat omtrent die regeling nog iets vaststond, ook wyl men niet zeker was, dat het geld dan inmiddels niet een ander emplooi zou vinden. Thans, nu de regeling in het Staatsblad staat en het offer daarvan voor de schatkist bekend is, is het inderdaad plicht in den zin van het destijds gegeven advies te handelen en behoeven onjuiste gevolgen daarvan niet meer te worden gevreesd.

In de tweede plaats leert het voorafgaande, dat bij de beoordeeling van den toestand van 's lands geldmiddelen in den eerstvolgenden tijd steeds gerekend zal moeten worden met het obligo, hetwelk daarop in 1931 zal komen te rusten, en dat, in dit licht bezien, die toestand, zij 't niet zorgwekkend, toch in hooge mate zorgischend is. Daar nu en dan sommiger indruk een tegenovergestelde blijkt te zijn, doordat zij eenzijdig zien op de meevallers van eenige achterliggende jaren en niet voldoende in hun aandacht betrekken de tientallen millioenen, welke sindsdien aan de debetzijde van de budgetbalans een plaats hebben gevonden of nog zullen moeten vinden (voor uitgaven waarvan hierboven eenige zijn genoemd), heeft het zijn nut, dezen feitelijken toestand scherp in het oog te vatten, opdat hij niet straks op een wellicht ongelegen oogenblik — al dan niet samenvallende met een

tegenslag in de conjunctuur hier of in Indië — ons plots en pijnlijk overvalle.

Kaspositie.

De Nota besluit met een mededeeling over den stand van 's Rijks kas. Volgens de kaspositie van 7 Sept. j.l.¹⁾, bedroegen de verplichtingen *f* 225.647.000 en de vorderingen *f* 223.767.000, zoodat op genoemden datum ten behoeve van 's Rijks huishouding rond *f* 2 miljoen vlottende schuld was aangegaan, ongeacht de verplichting van de schatkist tegenover het Leeningfonds 1914 uit hoofde van het in 's Rijks kas berustende saldo van dat fonds.

DE RIJKSMIDDELEN.

In dit nummer treft men aan het gebruikelijke overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen over de maand Augustus 1929, afzonderlijk en vereenigd met die der vorige maanden van 1929, in vergelijking gebracht met de raming van dat jaar en de opbrengst over dezelfde tijdvakken van 1928.

De gewone middelen brachten in de afgelopen maand *f* 40.554.300 op tegen *f* 37.047.400 in Augustus 1928 en vertoonden nitsdien een vooruitgang van *f* 3.506.900. De totale opbrengst in Augustus overtrof voorts de raming met *f* 1.292.200.

De totaal-opbrengst over de eerste acht maanden van dit jaar bedroeg *f* 333.739.100, d.i. *f* 4.990.900 meer dan in hetzelfde tijdvak van het vorige jaar. Ook de raming werd in bedoelde periode overschreden en wel met *f* 19.642.400.

In vergelijking met de overeenkomstige maand van het vorig jaar vertoonden de grondbelasting, de vermogensbelasting, de dividend- en tantiëmebelasting, de rechten op den invoer, het statistiekrecht, de zout-, de geslacht-, de suiker- en de tabakaccijns, de belasting op gouden en zilveren werken, de rechten en boeten van zegel, de rechten en boeten van registratie, de rechten van boeten van successie, van overgang bij overlijden en van schenking en de domeinen, vaarten en wegen een hooger opbrengstcijfer. Daarentegen brachten minder op de personeele belasting, de inkomstenbelasting, de wijn-, de gedistilleerd- en de bieraccijns en de loodsgelden. Over het algemeen genomen viel de loop der middelen in de afgelopen maand bijzonder mee; alleen in 1924 gaf Augustus een hogere opbrengst; te meer opvallend is het hoge opbrengstcijfer, waar de middelen ook in de vorige maand ruim hebben gevloeid.

De grondbelasting gaf, evenals de vorige maand, een stijging in opbrengst te zien (van *f* 448.500) en bracht zodoende het voor de maand Augustus belangrijke bedrag van *f* 1.841.700 in de schatkist. Ook de gemiddelde maandraming werd overtroffen (met *f* 59.700). Een gevolg van dezen meevaller is, dat de ontvangst over de eerste acht maanden thans zowel de opbrengst van hetzelfde tijdvak van 1928 als 2/3 der raming overtreft (met onderscheidenlijk *f* 198.000 en *f* 3.554.200). De in de eerste maanden van dit jaar ontstane achterstand, te wijten aan een kleine vertraging in de aanslagsregeling-1929, is hierdoor geheel ingehaald.

De personeele belasting liep ditmaal in opbrengst terug wegens mindere ontvangsten op de oude diensten. Het decrees beliep *f* 253.900, waarbij intusschen moet worden bedacht, dat de inkomst van Augustus 1928 buitengewoon hoog was. Op zichzelf genomen was de opbrengst der afgelopen maand (*f* 2.590.000 boven 1/12 der raming) zeer bevredigend. Gerekend over acht maanden werd in 1929 nog *f* 342.100 minder ontvangen dan in het voorafgaande jaar, welke teruggang wellicht voor een deel zijn verklaring vindt in de omstandigheid, dat de bij de wet van 28 December 1926 (Staatsblad No. 432) tot stand gebrachte belastingverlaging in de eerste maanden van 1928 nog niet kon doorwerken. Daarentegen werd 2/3 van de

raming met *f* 2.968.700 overschreden, hetgeen intusschen voor de personeele belasting een normaal verschijnsel is.

De inkomstenbelasting leverde opnieuw minder op, ditmaal *f* 253.100, welke daling voor een deel is toe te schrijven aan de verlaging van het tarief bij de wet van 15 Maart 1928 (Staatsblad No. 62). Wat de raming betreft beliep het nadeeliger verschil *f* 3.454.800, doch dit behoeft niet te verwonderen, daar Augustus een der ongunstigste maanden voor dit middel is. Bij vergelijking van de ontvangsten over de eerste acht maanden van 1928 en 1929 blijkt, dat de ontvangen bedragen als volgt over de verschillende dienstjaren kunnen worden onderverdeeld:

	Jan. t/m. Aug. 1928	Jan. t/m. Aug. 1929
1925/26....	<i>f</i> 713.200	—
1926/27....	" 3.110.900	<i>f</i> 449.100
1927/28....	" 59.653.500	" 1.672.900
1928/29....	" 1.767.200	" 51.102.000
1929/30....	—	" 2.452.900
Totaal ..	<i>f</i> 65.244.800	<i>f</i> 55.676.900

Uit bovenstaande cijfers volgt, dat de inkomstenbelasting tot dusver *f* 9.568.000 minder opleverde dan in 1928, hoofdzakelijk ten gevolge van de bovenbedoelde verlaging van het tarief. De raming werd in de eerste acht maanden met *f* 2.343.500 overtroffen, doch dit beteekent niet veel, daar de maanden Januari t/m. Mei voor deze belasting altijd het gunstigst zijn; uit laatstgenoemd bedrag moet integendeel worden afgeleid, dat de raming dit jaar niet zal worden gehaald.

De vermogensbelasting accresseerde met *f* 101.900, vermoedelijk te danken aan de hogere kohierbedragen van het dienstjaar 1928/1929. De raming werd in de afgelopen maand niet bereikt (nadeelig verschil *f* 580.700), doch Augustus is voor dit middel doorgaans een der slechtste maanden. Vergeleken over acht maanden bracht 1929 een surplus van *f* 1.517.000 boven het voorafgaande jaar en van *f* 420.300 boven 8/12 der raming. Ook al neemt men aan, dat een deel van den verkregen voorsprong in de eerstvolgende maanden te loor zal gaan, stemt de loop van dit middel tot tevredenheid.

Bijzonder opvallend is de hoge opbrengst van de dividend- en tantiëmebelasting, welke *f* 1.465.200 klomt boven die van de gelijknamige maand van 1928. Zoolks bekend komt deze belasting op onregelmatige wijze binnen en wordt een zeer belangrijk deel in slechts enkele maanden geïnd. Ditmaal was Juli de gunstigste maand, doch Augustus maakt met een ontvangst van *f* 3.115.000 ook een goed figuur. Daar de dividend- en tantiëmebelasting ook in de eerste maanden van dit jaar ruim heeft gevloeid, bedroeg de vooruitgang in de eerste acht maanden van dit jaar *f* 3.450.500 boven Januari t/m. Augustus 1928, terwijl 2/3 der raming in bedoeld tijdperk met *f* 3.607.600 werd overtroffen. In totaal kwam reeds *f* 16.900.000 binnen. Al brengen de laatste maanden het jaar meestal niet veel meer op, toch kan reeds vrij zeker worden aangenomen, dat het geraamde opbrengstcijfer (*f* 20.000.000) zal worden overschreden.

De invoerrechten bleven zich in stijgende lijn bewegen (vooruitgang *f* 884.000) en brachten *f* 5.816.700 op, een voor dit middel zeer belangrijke ontvangst. Ook het statistiekrecht gaf een surplus (van *f* 9.700). Bij vergelijking van de ontvangsten over acht maanden blijken bij beide middelen zowel de opbrengst van het vorige jaar als de raming te zijn overtroffen, bij de invoerrechten met respectievelijk *f* 2.675.500 en *f* 2.925.800, bij het statistiekrecht met onderscheidenlijk *f* 56.000 en *f* 74.900. In deze stijgende opbrengsten, welke reeds geruimen tijd zijn waar te nemen, manifesteert zich de opleving van den handel, terwijl ook de verhooging in sommige landen als België en Frankrijk van de eenheidsprijzen van verschillende goederen een factor van beteekenis vormt.

De accijnsen vertoonden een onderling zeer ver-

¹⁾ Zie E.-S. B. van 11 Sept. jl. blz. 826.

schillend beeld. De zoutaccijns gaf weer een hogere inkomst (van f 37.200), waardoor de regelmatige daling in de eerste maanden van het jaar echter nog niet geheel is opgevangen. Ook de geslachtaccijns liep in opbrengst op (met f 115.800) en leverde aldus het voor dit middel zeer belangrijke bedrag van f 1.048.500, waarin valt te onderkennen een meerder verbruik van inlandsch rundvleesch wegens den dalenden invoer van bevroren vleesch en de hoge prijzen van het varkensvleesch. De wijnaccijns vertoonde ditmaal een daling van f 10.300, waardoor de opbrengst over de eerste acht maanden f 2.000 bij die van dezelfde maanden van het vorige jaar ten achter bleef. Ook de gedistilleerdaccijns gaf een teruggang te zien; het decrees bedroeg f 676.200. Oogenschijnlijk valt de maandopbrengst (f 3.236.800) nogal mee; te bedenken valt evenwel, dat de maand Augustus vijf verschijndagen van den krediettermijn telde. De met 1 Maart jl. in werking getreden verlaging van het tarief doet haar invloed in volle zwaarte gevoelen; tot dusver kwam in 1929 reeds f 5.890.600 minder binnen dan in het vorige jaar. De bieraccijns gaf evenzeer minder te boeken, al bedroeg de teruggang ook niet meer dan f 15.500. Gerekend over acht maanden maakte dit middel echter geen kwaad figuur. De suikeraccijns gaf opnieuw een hoge inkomst, t.w. f 4.363.700 of f 519.700 boven die van Augustus 1928. Dit gunstige cijfer is niet aan een verschil in betaaldagen van den krediettermijn toe te schrijven, doch vindt vermoedelijk zijn verklaring in het aanvullender voorraden door den handel in verband met het oploopen der suikerprijzen. Tenslotte moge nog worden gewezen op den tabakaccijns, die f 331.900 meer opleverde. Door de hoge ontvangsten, die ook in de vorige maanden van het jaar konden worden geboekt, steeg de opbrengst der eerste acht maanden f 2.230.200 boven die van dezelfde periode van 1928.

Eene vergelijking van de opbrengst der accijnzen over acht maanden van 1928 en 1929 en met de raming leidt tot het volgende resultaat:

	Opbrengst 8 m. 1928	Opbrengst 8 m. 1929	Raming 8 m. 1929
Zout	f 1.344.900	f 1.291.200	f 1.333.300
Geslacht....	„ 7.088.300	„ 7.908.600	„ 7.333.300
Wijn	„ 1.446.200	„ 1.444.300	„ 1.766.700
Gedistilleerd	„ 28.910.300	„ 23.019.500	„ 30.000.000
Bier	„ 8.981.500	„ 9.206.300	„ 9.333.300
Suiker	„ 30.537.500	„ 31.121.700	„ 31.533.300
Tabak	„ 15.470.800	„ 17.701.100	„ 15.666.700

De belasting op gouden en zilveren werken bracht f 2.400 méér op. Gerekend over acht maanden bleef dit jaar evenwel f 7.100 bij het vorige ten achter.

De zegelrechten gaven f 290.400 méér, welke vooruitgang geheel aan een ruimer vloeien der beursbelasting was te danken, welke f 384.500 in opbrengst steeg. De registratierechten wezen eveneens een hoger opbrengstcijfer aan (van f 52.500). Ook indien men de ontvangsten over de eerste acht maanden beziet, maakt de hier besproken groep van middelen een goeden indruk. Aan zegelrechten werd in bedoeld tijdvak f 174.400 meer geïnd dan in dezelfde maanden van 1928 (het effectenzegel bracht in dien tijd f 405.400 meer op) en f 1.133.200 boven 2/3 der raming. Bij de registratierechten beliepen deze bedragen respectievelijk f 4.179.900 en f 4.400.500. Dat het laatstgenoemde middel dit jaar zulke ruime baten gaf, is aan de groote aandeeluitgiften in de eerste helft van het jaar toe te schrijven.

De loop der successierechten valt bijzonder mee. Na het zeer hoge opbrengstcijfer van Juli jl. had een lagere ontvangst verwacht mogen worden, doch ook ditmaal mocht een surplus worden geboekt (van f 334.200). Tot dusver werd in het loopende jaar reeds f 4.497.900 meer ontvangen dan in de eerste acht maanden van 1928, terwijl 2/3 der raming met f 4.041.700 werd overschreden.

De domeinen gaven door toevallige omstandigheden f 155.700 meer, de loodsgelden daarentegen f 33.300

minder te boeken. Toch bracht laatstgenoemd middel nog f 2.000 boven de gemiddelde maandraming op. Gerekend over acht maanden bedroeg de vooruitgang boven de ontvangsten van het vorige jaar f 36.100. Daarentegen werd de raming niet gehaald (nadeelig verschil f 51.600).

De inkomsten van het „Leeningfonds 1914” vertoonden opnieuw een vermeerdering en kwamen van f 4.685.800 in Augustus 1928 op f 5.712.900. Van laatstgenoemd bedrag was ruim f 1.874.500 aan de Verdedigingsbelastingen te danken. In de eerste acht maanden viel een stijging waar te nemen van f 54.121.800 tot f 57.538.300. De zegelrechten van buitenlandsche effecten gaven in dat tijdvak f 5.600 minder te boeken, hetgeen op een vermindering der emissies van buitenlandsche fondsen wijst.

Voor het „Wegenfonds” werd in de afgelopen maand f 3.550.000 ontvangen tegen f 569.500 in Augustus 1928. Van eerstgenoemd bedrag komt f 597.700 op rekening van de wegenbelasting en de rest of f 2.952.300 op rekening van de rijwiabelasting, welke dit jaar het eerst grotendeels in de maanden Juli en Augustus binnenkwam. In de eerste acht maanden van dit jaar kwam aan het Wegenfonds ten goede f 13.891.400, waarvan f 7.588.300 wegenbelasting en f 6.303.100 rijwiabelasting. In het vorige jaar bedroegen de laatstbedoelde opbrengsten resp. f 6.632.700 en f 5.540.600. Toen kwam evenwel slechts 90 pCt. van de werkelijke opbrengst der rijwiabelasting ten bate van het Wegenfonds. Neemt men dit in aanmerking, dan blijkt, dat in het loopende jaar reeds ruim 58.700 rijwielplaatjes meer zijn verkocht dan in de eerste acht maanden van 1928.

AANTEKENINGEN.

Zwitserland en de Rijscheepvaart.

In het maandbericht van September van de Schweizerischer Bankverein wordt uitvoerig het vraagstuk van de reguleering van den Rijn van Bazel tot Straatsburg besproken, waaraan het volgende is ontleend.

Op 6 Augustus 1929 diende de Zwitsersche Bondsraad bij de „Bundesversammlung” een voorstel in omtrent het vraagstuk van de reguleering van den Rijn tusschen Bazel en Straatsburg. Daarin werd de goedkeuring verzocht van de in Maart van dit jaar tusschen Zwitserland en Duitschland gesloten voorloopige overeenkomst. In verband met de groote betekenis van dit probleem voor de economische toekomst van Zwitserland en de zware financiële lasten, die dit verdrag met zich medebrengt, gaat het bovengenoemd bericht zeer uitvoerig de ontwikkelingsgeschiedenis van de reguleering van den Rijn na.

Daarin wordt er o.a. op gewezen, dat Zwitserland zich betrekkelijk laat van de economische voordeelen van een regelmatige en goed ontwikkelde binnenscheepvaart bewust werd. Eerst met de eeuwwisseling begon men de middelen en de wegen te zoeken, om Zwitserland bij het internationale binnenscheepvaartnet aan te sluiten.

Dank zij de vele bemoeiingen, ontwikkelde zich het Zwitsersche Rijnverkeer tot den oorlog zeer gunstig. Terwijl het verkeer in het jaar 1907 slechts 3800 ton bedroeg, steeg dit in 1910 tot 64.700 ton om in het jaar 1913 het cijfer van 96.700 ton te bereiken.

De Rijscheepvaart, die in de jaren 1915 en 1916 geheel was lam gelegd, kwam eerst weer in 1919 tot bloei. De volgende tabel toont de ontwikkeling van het verkeer in de Rijnhaven van Bazel sedert 1918.

Dat de ontwikkeling van het Rijnverkeer niet constant is, hangt noodzakelijk met den slechten toestand van de Rijnbedding samen. De waterstand liet in de laatste twee jaren dermate te wenschen over, dat de reeders bijna uitsluitend op het Rijn-Rhônekanaal waren aangewezen.

Niet slechts het kanton Bazel-stad, maar alle kan-

Goederenomslag in de Rijnhavens van Bazel.

	in 1000 ton			in 1000 ton			
	Stroomop	Stroomaf	Totaal	Stroomop	Stroomaf	Totaal	
1918	17	6	23	1924	213.4	73.2	286.6
1919	37.8	1.6	39.4	1925	60.1	29.5	89.6
1920	13.3	2.4	15.7	1926	236.9	36.3	273.2
1921	0.7	0.3	1.0	1927	655	85	740
1922	126.3	44.8	171.1	1928	426.2	45.5	471.7
1923	25.4	14.2	39.6	1929 ¹⁾	228.4	23.8	252.2

¹⁾ 6 maanden. ²⁾ waarvan: 448.581 ton op het Rijn-Rhônekanaal. ³⁾ Ruhrbezetting. ⁴⁾ ongunstige waterstand.

tons hebben bij de Rijnscheepvaart meer of minder belang. De volgende tabel over het totaal verkeer van de Rijnhaven van Bazel van 1924—1928 geeft het aandeel van Bazel, van het overig gedeelte van Zwitserland en van het buitenland weer.

	Totaal verkeer	Zwitserland zonder Bazel	Bazel	Buitenland
	in tonnen			
Stroomop	1.591.755	1364.137	193.967	33.351
Stroomaf	269.356	234.262	4.602	30.492
Totaal..	1.861.111	1598.699(85.9)	198.569(10.7)	63.843(3.4)

^{*}) in procenten van het totaal.

Hieruit blijkt, dat het aandeel van Bazel in de genoemde periode slechts 1.1 pCt. bedroeg, terwijl de overige kantons (Zürich, Bern en St. Gallen staan aan het hoofd) tot 85 pCt. daaraan deelnemen. Onder deze omstandigheden is het te begrijpen, dat de Bazelsche autoriteiten steeds het nationale karakter van het groote werk op den voorgrond hebben gesteld.

De inrichting van de haven van Bazel is dermate vergroot, dat zij op het oogenblik reeds een jaarlijkschen omslag van 1.5 miljoen tonnen kan verwerken. Dit cijfer zal na de Rijnreguleering nog aanzienlijk stijgen. Reeds thans zijn er plannen in voorbereiding voor een nieuwe haven bij de Duitse grens.

Tot de door het Eidgenossenschaft en het kanton Bazel-stad betaalde bedragen ¹⁾ behooren nog de kapitalen der 17 in de Rijnhavens gevestigde maatschappijen.

Het onderstaande overzicht, dat aan de betreffende

¹⁾ Totaal Fr. 17 931.000

maatschappijen ter contrôle werd toegezonden, geeft een duidelijk beeld van deze toepassingen.

In het jaar 1919 werd onder de auspiciën van de Verein für Schifffahrt auf dem Oberrhein de eerste Zwitsersche binnenscheepvaartmaatschappij, de Schweizer Schleppschiffahrtsgenossenschaft te Bazel opgericht. Ondanks de verliezen, die deze maatschappij na 1921, mede tengevolge van den ongereguleerden Rijn leed, werden er toch nieuwe maatschappijen in het leven geroepen. In 1920 was reeds de onder deelname van Duitse, Zwitsersche, Nederlandsche en Fransche belanghebbenden de maatschappij „Neptun” Transport und Schifffahrts-A.G. opgericht; een jaar later volgde de A.G. für Schifffahrt und Spedition Rhenus, die eveneens met een Duitse scheepvaartconcern is verbonden. Het aantal reederijen nam door de oprichting van de Basler Rheinschiffahrt A.G. in 1925 en door die van de Allgemeine Rheintransport A.G. in 1928 nog verder toe. Zoo zijn er 5 eigenlijke scheepvaartondernemingen, die over een gestort kapitaal van Fr. 8.420.000 beschikken en installaties bezitten, waarvoor meer dan Fr. 25 miljoen is uitgegeven. Rekent men de zich in de beide andere Bazelsche Rijnhavens bevindende ondernemingen mede, dan komt men tot een totaal investeeing van meer dan Fr. 31¼ miljoen, d.w.z. de voor de Bazelsche Rijnhavens aangewende kapitalen bereiken in totaal ongeveer Fr. 60 miljoen.

Tot voor kort was de concurrentie van de in Bazel gevestigde reederijen zoo scherp, dat de maatschappijen nauwelijks haar bedrijfskosten konden goedmaken. De meeste werken met verlies en konden niet eens de gewone afschrijvingen doen. Zij vormden echter in het laatst van Juni een pool, waarbij het totale Rijnverkeer volgens een bepaalden sleutel wordt verdeeld en gecontingenteerd en de minimum-tarieven zoo vastgesteld zijn, dat een winstmarge verzekerd is. Deze belangengemeenschap, tot welke ook Fransche, Duitse en Nederlandsche bevriende firma's toegetreden zijn, kwam op het juiste moment tot stand.

Indien de Rijnscheepvaart op een rationeele basis zal worden gesteld, dan zijn nog verkeer van aanzienlijken omvang uit te voeren. De vaargeul van Bazel naar Straatsburg laat sedert langen tijd te wenschen over. Tot dusverre werd voor haar verbetering om zoo te zeggen niets gedaan, zelfs niet eens voor haar onderhoud.

Beneden Kembs moet de loop van den Rijn voor de

Overzicht van de in de Bazelsche Rijnhavens gevestigde ondernemingen.

Jaar van oprichting.	Naam der onderneming. Stand op 31 December 1928.	Zetel.	Aantal schepen. ¹⁾	Tonnage.	PK.	Gestort kapitaal. ⁴⁾	Besteed voor installaties en schepen
1919	*Schweizer Schleppschiffahrtsgenossenschaft...	Bazel	34	16.116	4.000	4.320	8.900
1924	Basler Reederei A.-G.	Bazel	—	—	—	100	300
1920	*„Neptun” Transport und Schifffahrts A.-G.	Bazel	53	53.295	3.000	1.800	7.450
1924	A.-G. für Schifffahrt.....	Bazel	19	18.662	3.000	500	6.000†)
1921	*„Rhenus” A.-G. für Schifffahrt und Spedition...	Bazel	30	10.145	2.200	500	2.200
1925	*Basler Rheinschiffahrts A.-G.	Bazel	1	500	160	50	—
1929	Lloyd A.-G.	Bazel	—	—	—	50	—
1921	„Roba” Schifffahrtsagentur A.-G.	Bazel	9	2.410	725	400	1.100
1926	Tankschiff A.-G.	Bazel	—	—	—	100	—
1928	*Allgemeine Rheintransport A.-G.	Bazel	—	—	—	1.000	960
1920	Kohlen- und Briketwerke A.G.	Bazel	—	—	—	500	450
1923	Kohlenumschlags-A.-G.	Bazel	—	—	—	500	500
1925	„Oberrhein” Reederei u. Kohlenhandels A.-G.	Bazel	—	—	—	500	380
1923	Rheinische Umschlags- u. Lagerungs-A.-G.	Bazel	—	—	—	3.400	1.300
1923	Lumina A.-G. (Shell).....	Genève	—	—	—	250	750
1909	Benzin und Petroleum A.-G.	Zürich	2	1.700	—	12.000	2.000†)
1928	Standard Mineralölprodukte A.-G.	Zürich	—	—	—	—	—
	Totaal.....		148 ²⁾	102.828 ³⁾	13.085	27.470	32.290

^{*}) Zuiver reederijen.

†) Raming. De overige getallen van deze kolom berusten op directe mededeelingen van de afzonderlijke ondernemingen.

¹⁾ Volgens het scheepsregister van de Eidgenossenschaft Bazel.

²⁾ 123 volgens jaarverslag over 1928 van het Bazelsche scheepvaartbureau.

³⁾ 125.300 volgens jaarverslag over 1928 van het Bazelsche scheepvaartbureau.

⁴⁾ Volgens het Zwitsersche handelsregister.

verbetering van de scheepvaart gereguleerd worden. Aan den anderen kant zij opgemerkt, dat Frankrijk het reeds begonnen Grand Canal d'Alsace tot Straatsburg wil aanleggen, waartoe het door het vredesverdrag van Versailles het recht heeft verkregen. Ook bestaat het plan voor den bouw van zeven electriciteitsbedrijven beneden Kembs. Al deze werken, wier uitvoering minstens veertig jaar zal duren, liggen nog in het verre verschiet. Intusschen wordt de Rijn-scheepvaart tot Bazel bedreigd, wat onder alle omstandigheden vermeden moet worden.

Om deze redenen achtte Zwitserland — het was het in dit opzicht met Duitschland eens — het noodzakelijk, zelfs van urgent belang, de reguleering van den Rijn voor te staan. Een uitgewerkt plan werd tenslotte in April 1925 door de Centrale Rijnvaartcommissie goedgekeurd. Frankrijk gaf zijn tegenstand voor het oogenblik op, toen hem gelijktijdig de mogelijkheid voor den aanleg van het Grand Canal d'Alsace en de oprichting van de reeds genoemde electriciteitsbedrijven werd toegezegd.

Tenslotte werd op 28 Maart 1929 tusschen Zwitserland en Duitschland een verdrag gesloten, waarbij Zwitserland 60 pCt. en Duitschland 40 pCt. van de op R.M. 50 miljoen (met inbegrip van rente) geschatte kosten op zich nam. Eventueele meerdere kosten tot een bedrag van 10 pCt. worden in dezelfde verhouding verdeeld. Duitschland neemt bovendien de onderhoudskosten van het gereguleerde deel op zijn grondgebied over en verplicht zich alle schadelijke gevolgen, die door de reguleeringswerken van het reeds gereguleerde deel beneden Straatsburg kunnen ontstaan, te dragen.

Volgens de meening van de technische experts kunnen de reguleeringswerken in 9—10 jaren worden beëindigd. Men hoopt, dat zij reeds na het vierde en vijfde jaar betere scheepvaartverhoudingen zullen brengen, zooals de ervaring bij het deel beneden Straatsburg heeft geleerd.

In een voorloopige overeenkomst met Duitschland, moest Zwitserland de uitbreiding van den scheepvaartweg van Bazel tot het Bodenmeer verzekeren, zoodra de economische omstandigheden het toelieten. Ondanks de beteekenis van dit project voor de overkantons van Noord-Oost-Zwitserland kan thans van het begin van uitvoering van deze werken geen sprake zijn.

In het jaar 1922 bewilligde de Centrale Rijnvaartcommissie aan Frankrijk den aanleg van het Grand Canal d'Alsace, dat het sedert lang heeft geprojecteerd en waarmede het boven Kembs reeds is begonnen. Dit feit werpt met recht de vraag op, of de bij de in uitzicht staande verbinding van Bazel met het Elzassische zijkanaal de uitgave van dergelijk groote bedragen gerechtvaardigd is. Het antwoord luidt bevestigend, daar de kostbare aanleg van het zijkanaal langen tijd zal duren, terwijl anderzijds de reguleering in hoogstens 10 jaar zal zijn beëindigd en reeds na 5 jaar de scheepvaartweg aanmerkelijk verbeterd zal zijn. Bovendien wordt de gevaarlijkste plaats voor de Rijnscheepvaart tusschen Bazel en Straatsburg (die Isteiner Schwelle) door het toevoerkanaal tot het zich thans in aanleg bevindende Kembserwerk vermeden, wat voor de toekomstige scheepvaart van groote beteekenis zal zijn. Gedurende den langen tijd van den aanleg van het Grand Canal d'Alsace zouden alle in de Rijnhaven-installaties te Bazel geïnvesteerde kapitalen braak liggen. Dat moet onder alle omstandigheden worden vermeden en dat is ook de reden; waarom men in economische- en in vakkringen een directe reguleering voorstaat. Zelfs wanneer de amortisatie van de kosten zich over een periode van 30—40 jaar uitstrekt, zou de uitvoering van deze werken economisch gerechtvaardigd zijn, temeer waar te vreezen is, dat de Rijn zonder reguleering van jaar tot jaar meer verwildert en tenslotte in het geheel niet meer bevaarbaar zou zijn.

Wel heeft het Rijn-Rhônekanaal (Hünigen) — in de laatste jaren zeer sterk gebruikt — zijn bestaansrecht bewezen, maar zijn capaciteit is echter beperkt. Het kanaal ligt bovendien op Fransch staatsgebied en ondervindt, in tegenstelling tot den vrijen Rijn en het toekomstig zijkanaal, niet de bescherming van de Rijnscheepvaartsacte. Het besluit van den Bondsraad schijnt ons volkomen gerechtvaardigd, want Zwitserland heeft een groot belang zich ten allen tijde een vrijen toegang tot de zee en daarmee ook tot den wereldhandel te verzekeren. Het zou daarom van groote beteekenis zijn, indien de „Bundesversammlung“ de voorstellen van den Bondsraad zou goedkeuren, opdat met de uitvoering van deze werken zoo spoedig mogelijk een aanvang gemaakt zou kunnen worden.

Indexcijfers van scheepsvrachten.

„The Economist“ schrijft: De stijgende tendens, die ons indexcijfer voor de wilde vaart gedurende de maand Juli te zien gaf, bleef, hoewel in mindere mate, ook gedurende de maand Augustus voortduren. Het gemiddelde cijfer voor de afgelopen maand bedraagt 111.8, hetgeen een stijging beteekent van 1.4 pCt. ten opzichte van Juli, tegenover 114.2 een jaar geleden en resp. 122.7 en 111.5 voor de overeenkomstige maanden van 1927 en 1925. De jongste bewegingen der diverse groepen blijken uit de volgende tabel:

Datum	Europeesche wateren	Noord-Amerika	Zuid-Amerika	Britsch-Indië	Verre Oosten en Stille Zuidzee	Australië	Totaal
basis (Gemiddelde v. 1898—1913)	100	100	100	100	100	100	100
(Gemidd.v.1913)	110,0	113,1	123,4	106,3	117,4	127,9	116,3
Febr. 1920	814,3	529,9	757,5	744,8	587,0	712,2	691,0
Dec. „	268,9	277,2	244,1	256,8	286,7	347,2	280,1
Dec. 1921	160,1	164,1	163,7	144,4	141,3	166,5	156,7
Dec. 1922	137,1	135,2	129,2	122,6	136,1	159,3	136,6
Dec. 1923	134,0	132,7	120,1	124,4	125,1	144,2	130,1
Dec. 1924	117,4	129,2	119,5	119,8	129,3	161,1	129,4
Dec. 1925	117,0	121,6	117,0	110,1	110,1	154,9	121,8
Dec. 1926	139,7	156,1	145,9	132,9	129,2	179,8	147,3
Dec. 1927	105,6	116,2	113,6	114,2	124,9	139,8	119,0
Aug. 1928	105,3	111,3	107,1	108,4	116,2	137,1	114,2
Sept. „	108,9	112,4	111,7	109,0	116,7	136,2	115,8
Oct. „	116,9	120,0	115,4	106,9	121,3	145,1	120,9
Nov. „	121,9	133,0	123,5	117,8	125,1	153,1	129,1
Dec. „	122,1	131,3	125,6	126,8	127,4	156,7	131,7
Januari 1929	119,2	128,6	125,2	123,7	126,2	142,4	127,5
Februari „	122,7	125,1	121,5	117,4	122,0	136,2	124,1
Maart „	123,8	122,7	118,5	112,2	118,3	121,1	119,4
April „	117,7	120,5	118,4	106,3	114,7	113,9	115,3
Mei „	119,6	115,6	122,6	109,0	112,6	99,7	113,2
Juni „	124,6	106,4	118,2	104,0	101,0	89,0	107,2
Juli „	131,1	100,2	121,5	106,3	104,7	97,9	110,3
Aug. „	125,5	99,6	115,6	117,0	104,7	108,6	111,8

De volgende tabel toont de wijzigingen in iedere groep en sub-groep; het cijfer 100 stelt telkens het gemiddelde niveau gedurende de periode 1898—1913 voor:

	Indexcijfer	+ of —
Golf van Biscaye; uitgaande vracht...	150,5	— 14,6
„ „ thuisvracht	154,8	„ „
Middell. Zee; uitgaande vracht	135,2	— 7,4
„ „ thuisvracht	110,0	+ 0,3
Noord-Amerika	99,6	— 0,6
Zuid-Amerika; uitgaande vracht	109,3	+ 4,8
„ „ thuisvracht	122,0	— 16,6
Indië; uitgaande vracht	126,3	+ 6,3
„ „ thuisvracht	107,7	+ 15,0
Het verre Oosten, enz.	104,7	„ „
Australië	108,6	+ 10,7

De vraag naar scheepsruimte voor graan zowel van Noord- als Zuid-Amerika was over het algemeen gedurende de maand Augustus kalm, terwijl de toestand

in het laatstgenoemde gebied nog bemoeilijkt werd door een overvoering met schepen, die tengevolge van de jongste arbeidersmoeilijkheden te La Plata het tijdstip van annulleering hadden gemist. De aanwezigheid van deze losse tonnage had een slechten invloed op de Argentijnsche thuisvrachten, die sterk daalden, terwijl de verplaatsing van een deel van deze schepen een nadeeligen invloed uitoefende op andere markten.

In tegenstelling hiermede kwamen zaken van Indië en de rijkshavens tegen betere tarieven tot stand, terwijl de noteeringen van Australië eveneens sterk stegen. De kenteekenen van de Europeesche markt waren een levendige vraag naar graanschepen van den Donau en aanzienlijk hoogere kolenvrachten naar Zuid-Amerika. De kolenvrachten met andere bestemming waren over het algemeen lager dan in Juli.

De volgende tabel geeft de verhouding van het indexcijfer tot het gemiddelde van 1913 te zien, waarbij het jaar 1926, waarin ons indexcijfer niet zuiver was door de stopzetting van den Britschen kolenuitvoer, is weggelaten, wegens de slechte voorstelling van het werkelijk prijsverloop:

(1913 = 100)

Maand	1925	1927	1928	1929
Januari	114,49	118,59	98,47	100,6
Februari	115,96	120,54	94,33	106,7
Maart	106,63	118,58	93,17	102,6
April	104,24	111,06	94,59	99,1
Mei	98,23	111,41	93,79	97,3
Juni	91,74	106,54	91,29	92,1
Juli	94,90	101,61	93,73	94,8
Augustus	95,87	105,51	98,17	96,1
September	98,19	107,51	99,54	
October	99,49	105,78	103,93	
November	102,23	106,27	110,94	
December	104,67	102,31	113,17	
Jaarl. gemiddeld.	102,22	109,64	98,8	

BOEKAANKONDIGING.

De belastingdruk onder de werking van de wet op de financiële verhouding tusschen Rijk en Gemeenten. Uitgave van het Verbond van Nederlandsche Werkgevers.

Het Verbond van Nederlandsche Werkgevers deed, onder opgemelden titel, in Juni 1929 een brochure van één en dertig pagina's verschijnen. De brochure verscheen dus vóór de wet van 15 Juli 1929 in het Staatsblad No. 388 werd afgekondigd. Een bezwaar is dat niet. De inhoud van de wet was aan de samenstellers van de brochure bekend. Aan de samenstellers was echter onbekend, wat ook nu nog onbekend is: welke uitgaven der gemeenten over 1931/1932 alsnog — d.i. na de ontvangen uitkeering uit het nieuwe rijks-„gemeentefonds” — uit eigen middelen der gemeentenaren moeten worden gedekt.

Het nut der uitgave van deze brochure vermag ik niet in te zien. „Het doel, dat wij met deze publicatie beoogen, is geen ander dan . . . een beeld te geven van den vermoedelijken belastingdruk in 1931/1932”, wordt ons medegedeeld. Het beeld, dat wordt gegeven, is echter verre van duidelijk. Dit is niet de schuld der samenstellers van de brochure. Aan hen ontbraken de noodige gegevens, maar . . . waarover schrijft men dan. Schrijvende over de gegevens, waaruit de brochure is opgebouwd, zeggen de samenstellers, verwijzende o.a. naar den „Staat van de door de verschillende gemeenten te heffen opcenten op de Gemeentefondsbelasting” overgelegd door den Minister van Financiën: „evenals de Minister de in zijn staat gegeven cijfers onder eenig voorbehoud aanbiedt, mogen ook zij er op wijzen, dat de in de volgende overzichten verstrekte cijfers voor 1931/32 niet anders dan als een benadering van den werkelijken toestand mogen worden aanvaard.

Maar — pijnlijke vraag — hoe zal men den feite-

lijken belastingdruk in 1931/1932 in een bepaalde gemeente in 1931/32 benaderen wanneer men niet kent:

a. het bedrag uit het gemeentefonds, waarop een gemeente met 1 Mei 1931 recht heeft;

b. de verdeling met 1 Mei 1931 der plaatselijke belasting over de verschillende objecten: vertering, inkomen, vermogen en over den grondslag voor een zakelijke belasting.

Na 1 Mei 1930 worden alle plaatselijke belastingen herzien. Wie weet den druk der nieuwe belastingen te benaderen? De belastingbetaler heeft toch immers alleen belang bij den belastingdruk van Rijk en gemeenten te zamen?

C. W. DE VRIES.

MAANDCIJFERS.

PRODUCTIE DER STEENKOLEN-, BRUINKOLEN- EN ZOUTMIJNEN.

(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)

I. Gezamenlijke Steenkolenmijnen.

	Juni 1929	Jan./Juni 1929	Jan./Juni 1928
Prod. Steenkolen in tonnen ¹⁾	920.982	5.529.482	5382.686,4
Aantal normale werkdagen	25	151	151

II. Bruinkolenmijn „Carisborg”

	Juni 1929	Jan./Juni 1929	Jan./Juni 1928
Netto-productie in tonnen..	21.658 ²⁾	75.409,4	107.121
Aantal normale werkdagen	26	83	152

III. Zoutmijnen.

(Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo.)

	Juni 1929	Jan./Juni 1929	Jan./Juni 1928
Afgeleverd:			
Geraff. zout . . . . . (ton)	2.941	18.550	16.287
Industriezout . . . . . („)	75	322	349,5
Afvalzout . . . . . („)	259	1.362	1.031
Aantal normale werkdagen	25	152	153

Arbeiders.

Aantal.	Gezamenlijke Steenkolenmijnen	Bruinkolenmijn „Carisborg”	Zoutmijnen
1 Juli 1929	{ 10.615 ³⁾ 24.375 ⁴⁾	169	212
1 Juli 1928	{ 9.546 ³⁾ 24.274 ⁴⁾	165	136

¹⁾ Sedert 1 Jan. 1929 is hierbij de hoeveelheid kolenslik inbegrepen.

²⁾ 16.006 ton ruwe bruinkool en 5.652 ton bruinkoolbrik.

³⁾ bovengronds. ⁴⁾ ondergronds.

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM.

	Juli 1929		Juli 1928	
	In millioenen	Aantal	In millioenen	Aantal
Giro's (eenzijdige vermelding)				
Girobetalingen aan gemeentestellingen	f 17.1	25.946	f 15.3	19.874
Girobetalingen aan particulieren	„ 19.5	106.252	„ 15.3	71.795
Geldomzet.				
Ontvangsten	„ 4.5	6.861	„ 4.3	6.662
Betalingen	„ 8.-	33.587	„ 8.-	30.968
Part. rekeninghouders	„ 20.8 ¹⁾	36.169 ²⁾	„ 19.7 ¹⁾	30.580 ²⁾
Waarvan rekeningh. welke gelden voor 1 jaar vast hebben gedeponereerd	„ 9.6	3.831 ²⁾	„ 9.4	3.336 ²⁾
Giro-depos. kas Gerzon	„ 0.1	452		

¹⁾ Gemiddeld saldo te goed. ²⁾ Einde der maand.

STATISTISCH OVERZICHT VAN DEN ECONOMISCHEN TOESTAND VAN NEDERLAND.

(Niet met * gemerkte gegevens ontleend aan het Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek.)

	1928		1929						Januari/Juni	
	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	1928	1929
Arbeidsmarkt.										
Bedrag der gehouden <i>aanbestedingen</i> $\times f 1000$	9.98	13.98	10.37	11.55	14.15	16.10	26.67	15.62	91.618	94.46
waaronder voor <i>fabrieksbouw</i> $\times f 1000$	0.20	0.29	0.31	0.84	0.80	1.13	1.88	0.44	4.670	5.40
<i>Staats- en part. mijnen</i> . Aantal arbeiders op ten der maand	34.100	34.420	34.678	35.018	35.213	35.115	35.047	34.974	33.873 ¹²	21.3
Haven- $\left\{ \begin{array}{l} \text{Gemiddeld aantal taken p. week v.} \\ \text{alle b. d. „Havenarbeiders-Reserve“} \end{array} \right. \times 1000$	26,76	22,70	26,26	14,86	26,81	27,80	22,72	19,68	21,3	23,02
<i>bedrijf</i> $\left\{ \begin{array}{l} \text{Amsterdam} \\ \text{ingeschr. losse arbeiders te zamen} \\ \text{Rotterdam} \end{array} \right.$	45,57	40,06	39,99	29,50	39,01	47,04	42,89		38,51 ¹³	39,69 ¹³
Indexcijfer der Werkloosheid.										
	5,-	9,6	16,2	17,2	13,0	2,8	§ 2,35	§ 2,1	6,2	§ 8,9
Arbeidsbemiddeling. ¹⁾										
Aanbiedingen v. $\left\{ \begin{array}{l} \text{werkzoekenden.} \\ \text{Overgebl. op het einde v. de. mnd.} \end{array} \right. \times 1000$	67,9	88,8	102,7	117,4	68,2	50,0	41,8	41,1	52,0	117,2
Arbeidsloonen.										
Ondergrondse arbeiders $\left\{ \begin{array}{l} \text{bij de mijnen} \\ \text{Bovengrondsche} \end{array} \right. \text{ (loon per dienst)}$	f 5,62	f 5,58	f 5,60	f 5,68	f 5,65	f 5,67	f 5,70		f 5,51 ¹⁴	f 5,98 ¹⁴
	4,-	4,01	4,05	4,09	4,06	4,08	4,07			
Vaste havenarbeiders $\left\{ \begin{array}{l} \text{Amsterdam} \\ \text{Rotterdam} \end{array} \right. \text{ weekinkomen ...}$	f 35,92			f 35,41						f 35,30 ¹⁵
Bouwbedrijven $\left\{ \begin{array}{l} \text{Metselaar uurinkomen} \\ \text{Amsterdam.} \\ \text{Timmerman} \\ \text{Opperman} \end{array} \right.$	" 0,92 " 0,91 " 0,83	" 0,99 " 0,93 " 0,86	" 0,93 " 0,90 " 0,82	f 0,91 " 0,90 " 0,80	" 0,96 " 0,90 " 0,84	" 0,93 " 0,91 " 0,84	" 0,96 " 0,91 " 0,90	f 0,96 " 0,90 " 0,85	" 0,96 ¹² " 0,90 ¹² " 0,88 ¹²	" 0,96 ¹² " 0,90 ¹² " 0,88 ¹²
Metaalindustrie, uurinkomen van meerderj. geschoolde arb.		" 0,71							" 0,68 ¹²	
Voortbrenging en verbruik.										
Zee. $\left\{ \begin{array}{l} \text{aanvoer in Ned. havens} \\ \text{visscherij, opbrengst} \end{array} \right. \times 1000 \text{ K.G.}$	§ 24.988	§ 7.173	§ 3.760	§ 3.980	§ 4.797	§ 4.681	§ 4.801		§ 23.971 ¹³	§ 22.019 ¹³
*Steenkoolproductie $\times 1000 \text{ ton}$	§ 918	§ 859	§ 968	§ 829	§ 924	§ 938	§ 948	§ 921	§ 5.382	§ 5.528
Voor binnenlandsch verbruik beschikbaar gekomen hoeveelheid <i>steenkolen</i> $\times 1000 \text{ ton}$	§ 996	§ 984	§ 1.031	§ 935	§ 916	§ 991	§ 1.189	§ 1.001	§ 5.974	§ 6.063
Beetwortsuikerproductie (ruwe en consumptiesuiker) $\times 1000 \text{ K.G.}$	134,34	32,66	0,28	0,39	—	0,34	—	—	0,73	1,01
Consumptiesuiker: totale productie fabrieken en raffinaderijen $\times 1000 \text{ K.G.}$	96,04	43,42	19,31	18,78	21,07	20,04	29,09	30,63	181,05	138,92
In consumptie gebrachte suiker $\times 1000 \text{ K.G.}$	19,03	17,08	16,16	12,49	19,63	19,19	18,54	18,40	103,328	116,14
Electriciteitsfabrieken; aan het net afgegeven stroom $\times 1.000.000 \text{ k. W. h.}$	141	148	153	138	137	130	118	110	684	786
Schepen in aanbouw inhoud in bruto Register-ton		182			164			172	173 ¹²	
Volkshuisvesting; voltooide woningen in het Rijk (nieuwbouw) (aantal)	4.394	3.385	2.554	1.637	2.412	3.384	4.238		18.423 ¹³	14.225 ¹³
Rijkvoorsch. aan gemeenten (verleend-ingetrokken) $f 1000$	—	1.999	—	25	—	823	—	—	4.585	848
Aanbestedingen van woningbouwvereen. $\times f 1000$	2.157	1.046	142	474	40	1.144	1.773	1.575	9.028	5.148
Indexcijfers prijzen landbouw- en veeteeltart. basis	132	132	130	133	133	127	131	129	146	131
Indexcijfers productiekosten van den landbouw 1910-14	170	169	171	173	173	169	164	163	170	169
Handel en Verkeer.										
Handelsbeweging zonder gouden en zilveren munt en muntmateriaal (in miljoenen)	222	210	233	177	216	234	236	230	1.344	1.326
Invoer	170	165	152	124	175	169	175	165	934	960
Uitvoer	68,5	70,8	68,1	55,1	77,1	74,9	78,8	75,6	390,2	429,6
Ontvangsten der Spoorwegmaatsch. (in miljoenen)	13,3	13,1	13,8	13,4	15,5	§ 13,9	§ 14,6	§ 13,9	82,5	§ 85,1
Inklaringen (geladen zeeschepen) (in 1000 N.R.T.)	6,20	5,88	5,48	4,59	4,94	6,06	6,31	6,44	35,31	33,82
Uitklaringen	4,75	4,81	4,43	2,89	3,64	4,49	4,21	4,08	30,38	23,74
Inklaringen (geladen rivierschepen in 1000 ton)	3,41	3,27	3,35	0,55	2,48	4,12	3,85	4,19	20,45	18,54
Uitklaringen van 1000 K.G.	2,80	2,65	2,74	0,37	2,72	3,57	3,83	3,90	17,04	17,13
*Index v. scheepsvrachten. (Volle ladingen „The Econom.“)	129,1	131,7	127,5	124,1	119,4	115,3	113,2	107,2	109,7	117,8
*Goederenvervoer (gelost bij invoer) (in 1000 ton)	2.124	2.071	1.952	1.216	1.175	1.959	2.474	2.497	11.820	11.208
Geladen bij uitvoer	982	901	815	448	577	988	1.005	904	4.855	4.737
Doorgeroerd met overlading	2.761	1.917	2.404	1.781	1.184	2.601	3.812	3.083	15.034	14.877
Prijzen, kosten van levensonderhoud.										
*Indexcijfers der <i>groothandelsprijzen</i> in Nederland (1913 = 100) .. Algemeen cijfer	148	148	146	146	147	144	142	141	152	144
Kosten van levensonderhoud. Arb.gez. A'dam (1 Oct. '23—30 Sept. '24 = 100)...		95,1			95,4			95,7	96,5 ¹²	
Financiewezen.										
*Opbrengst Rijksmiddelen (totaal)	42,6	42,9	45,4	37,4	38,4	40,1	48,7	39,8	251,7	249,8
* Beursbelasting (in miljoenen)	0,63	0,47	1,09	0,64	0,60	-0,57	0,69	0,57	4,19	4,16
* Invoerrecht (in miljoenen)	5,2	4,7	5,38	4,67	5,98	5,8	5,66	5,35	31,77	32,84
* Statistiekrecht	0,391	0,345	0,379	0,299	0,396	0,405	0,386	0,381	2,235	2,246
*Gegireerd door den <i>Postch. en Girodienst</i> (in miljoenen)	584	569	621	523	514	555	650	540	2.087	3.403
*Giro-omzet bij de Ned. Bank (in miljoenen)	3.329	3.206	3.816	3.576	3.835	3.843	3.621	3.236	21.220	21.927
*Opereend kapitaal der Ned. Bank (in miljoenen)	426	418	405	365	356	395	403	368	388 ¹²	
*Wisseldisconto der <i>Nederl. Bank</i> (gemiddeld pCt.)	4,50	4,50	4,50	4,50	4,73	5,50	5,50	5,50	4,50	5,04
*Particulier disconto	4,39	4,40	4,19	4,35	4,61	5,34	5,33	5,38	4,10	4,87
*Prolongatie	4,74	4,71	4,44	4,78	5,05	5,81	5,87	5,30	4,00	5,21
Spaarbanken $\left\{ \begin{array}{l} \text{Rijkspostspaarbank, inlagen} \\ \text{terugbet.} \\ \text{40 Part. spaarbanken, inlagen} \\ \text{40} \\ \text{terugbet.} \end{array} \right. f 1.000.000$	11,17	10,02	12,11	11,36	10,26	9,62	12,08	11,07	65,66	66,50
	9,90	9,88	11,36	9,11	11,19	12,40	12,42	10,65	67,26	67,13
	11,35	12,10	15,26	11,06	10,39	10,45			44,70 ¹²	47,16 ¹²
	9,42	8,72	11,41	9,01	9,66	11,19			39,72 ¹²	41,27 ¹²
Indexcijfer van aandeelen 1921-5 = 100	116	118	121	124	123	119	117	115	115 ¹⁷	
Gemiddeld rendement van <i>obligatiën</i>	4,65	4,62	4,62	4,65	4,73	4,83	4,82	4,80	4,79 ¹⁷	
*Emissies (onder attrek conversies) (in mill.)	80,6	122,6	134,1	129,1	20,5	14,2	57,0	14,2	327,2	369,1
Aantal uitgesproken Faillissementen.										
	271	215	253	239	239	235	231	207	1.701	1.404

§ Voorloopige cijfers.

1) 40 distr. en 3 andere arb.beurzen en, voor zoover bekend, de correspondenten. der arb.bemiddeling. 2) Zoowel door Nederl. als buitenschen. 3) Kolenslij inbegrepen. Ook zijn inbegrepen de eigen consumptie der mijnen en de kolën, die aan de mijnwerkers gegeven worden [z.g. „Deputatkohlen“]. 4) Saldo invoer plus eigen productie. 5) D.w.z. onder betaling van accijns in het vrije verkeer gebracht. Aangenomen mag worden, dat deze suiker binnenkort de consumenten bereikt. 6) D.w.z. waarvoor restitutie van accijns is verleend wegens

uitvoer in den vorm van suikerhoudende goederen. 7) Op den laatste van het kwartaal. Cijfers van Lloyds. 8) Te A'dam en te R'dam. 9) A'dam, R'dam, Vlissingen, Vlaardingën, Hoek van Holland, IJmuiden en overige havens. 10) Zonder voorschot aan den Staat en schatkistpromessen rechtstreeks; 3e weekbalans v. d. maand. 11) Nominale bedrag voor Januari 10,9; Februari 3,5; Maart 4; Jan./Juni '28 31,4; Jan./Juni '29 18,4. 12) Juni '28. 13) Jan./Mei. 14) Mei '28. 15) 1e kwartaal '28. 16) Jan./April. 17) Juli '29.

OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.

(In Gulden)

	Augustus 1929	Sedert 1 Januari 1929	Overeenkomstige periode 1928
Directe belastingen.			
Grondbelasting	1.841.739	17.810.850	17.612.834
Personeele belasting	4.464.980	17.968.732	18.310.835
Inkomstenbelasting	3.211.840	55.678.868	65.244.818
Vermogensbelasting	544.261	9.420.269	7.903.245
Dividend- en tantieme-belasting	3.114.998	16.940.900	13.490.409
Invoerrechten.	5.816.695	44.259.100	41.583.574
Statistiekrecht	413.088	3.074.939	3.018.981
Accijnzen.			
Zout	199.188	1.291.194	1.344.869
Geslacht	1.048.520	7.908.577	7.088.319
Wijn	32.721	1.444.273	1.446.243
Gedistilleerd	3.236.847	23.019.759	28.910.321
Bier	1.382.919	9.206.346	8.981.496
Suiker	4.363.653	31.121.742	30.537.457
Tabak	2.394.085	17.701.071	15.470.847
Belasting op gouden en zilveren werken	77.630	662.260	669.336
Indirecte belastingen.			
Zegelrechten	12.034.612	18.466.558	18.292.172
Registratierechten	2.168.629	22.400.547	18.220.674
Successierechten	3.386.882	29.375.068	24.877.126
Domeinen, wegen en vaarten	378.015	2.272.456	2.061.447
Staatsloterij	24.338	435.788	437.461
Loodsgelden	418.681	3.281.775	3.245.683
Totaal-Generaal	43.554.321	333.739.072	328.748.147

1) Hieronder begrepen f 817.453 wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissonnairs in effecten, enz. (Beursbel.). 2) Id. f 5.580.188. 3) Id. f 5.174.795.

HEFFINGEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	Augustus 1929	Sedert 1 Januari 1929	Overeenkomstige periode 1928
Verdedigingsbelast. I	714.650	10.928.072	11.327.375
Verdedigingsbelast. II	1.159.258	18.653.843	17.461.070
Opcenten:			
Grondbelasting	362.657	3.571.972	3.537.224
Personeele belasting	809.304	3.394.684	3.542.012
Inkomstenbelasting	11.470	380.779	1.483.207
Vermogensbelasting	1.027.949	5.590.497	2.125.778
Dividend- en tantieme-belasting	323.308	5.303.329	4.451.835
Accijnzen op Suiker	100.653	899.904	6.107.491
" " Wijn	872.731	6.224.348	289.249
Gedistilleerd	6.544	288.855	2.891.032
Zegelrecht van buitl. eff.	323.685	2.301.976	905.536
Totaal	5.712.879	57.538.259	54.121.908

1) Totaal Ia en Ib.

HEFFINGEN VOOR HET WEGENFONDS.

	Augustus 1929	Sedert 1 Januari 1929	Overeenkomstige periode 1928
Wegenbelasting	597.698	7.588.281	6.632.731
Rijwielbelasting	2.932.288	6.303.107	5.540.584
Totaal	3.549.986	13.891.388	12.173.315

1) 90 % der werkelijke opbrengst; art. 39 der Wegenbel. wet.

SPLITSING VAN DE OPBRENGST DER GROND-, PERSONEELE-, INKOMSTEN- EN VERMOGENSBELASTING SEDERT 1 JANUARI 1929.

Dienstjaren	Grondbelasting	Personeele belasting	Inkomstenbelasting	Vermogensbelasting
1926/27	—	—	449.125	1.451
1927/28	10.513	239.092	1.672.896	36.441
1928/29	4.031.912	4.007.031	51.101.985	8.985.235
1929/30	13.768.425	13.722.610	2.452.862	397.142
Totaleen	17.810.850	17.968.733	55.678.868	9.420.269

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. (Disc. Wissels. 5½/25 Mrt. '29)	Zwits. Nat. Bk. 3½/22 Oct. '25
Bel. Binn. Eff. 6 25 Mrt. '29	N. Bk. v. Denem. 5 24 Juni '26
Vrsch. in R.C. 7 25 Mrt. '29	Zweedsche Rbk 4½/24 Aug. '28
Javasche Bank ... 5½/22 Juli '29	Bank v. Noorw. 5½/27 Mrt. '28
Bank van Engeland 5½ 7 Feb. '29	Bk. v. Tsjecho-slowakije .. 5 8 Mrt. '27
Duitsche Rijksbank 7½/25 Apr. '29	N. Bk. v. O'rijk. 7½/24 Apr. '29
Bank v. Frankrijk. 3½/19 Jan. '28	N. Bk. v. Hong. 8 24 Apr. '29
Belgische Nat. Bnk. 5 1 Aug. '29	Bank v. Italië. 7 14 Mrt. '29
Fed. Res. Bank N.Y. 6 9 Aug. '29	Bank v. Spanje .. 5½/19 Dec. '28
Bank van Spanje .. 5½/19 Dec. '28	Z.-Afr. Res. bnk 6 17 Aug. '29

OPEN MARKT.

	1929				1928	1927	1914
	14 Sept.	9/14 Sept.	2/7 Sept.	26/31 Aug.	10/15 Sept.	12/17 Sept.	20/24 Juli
Amsterdam							
Partic. disc.	5½/16	5½/16-3/8	5½/16-7/16	5½/16-5/16	4¼/4-3/8	3½/2-5/8	3½/8-3/16
Prolong.	5¼	5-1¼	5-3¼	5-1½	4¼/4-1/2	3½/2-4	2¼/4-3¼
Londen							
Daggeld ...	3-4½	3½/2-5	3¼/4-4¾	4-5	3¼/4-4¼/4	3-4¼/4	1¾/4-2
Partic. disc.	57/16-1½	57/16-1½	57/16-1½	57/16-1½	4¼/4	45/16-3/8	2¼/4-3¼
Berlijn							
Daggeld ...	7-8½	5½/2-10	8-10	4½/2-10	4¾/4-7½/2	4½/2-7	—
Partic. disc.	—	—	—	—	—	—	—
30-55 d...	7½/8	7½/8	7½/8	7½/8	65/8	57/8	—
56-90 d...	7½/8	7½/8	7½/8	7½/8	65/8	57/8	2½/8-1½/8
Waren-wchsel.	7½/8	7½/2-5/8	7½/2-8	7¾/4-8	67/8-7	6½/8-1¼/4	—
New York							
Daggeld 1)	7-1¼	7-10¼/4	6-9¼/4	7-9¼/4	7-8¼/4	3½/2-4¾/4	1¾/4-2¼/4
Partic. disc.	5¼/4	5¼/4	5¼/4	5¼/4-1/8	45/8	3¼/4	—

1) Koers van 6 Sept. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
10 Sept. 1929	2.49 9/16	12.09 3/8	59.39 3/4	9.76 1/2	34.67 1/2	99 3/4
11 " 1929	2.49 9/16	12.09 9/8	59.40	9.76 1/2	34.68 1/2	99 3/4
12 " 1929	2.49 9/16	12.09 3/8	59.39	9.76 1/2	34.68 1/2	99 3/4
13 " 1929	2.49 9/16	12.09 9/8	59.40	9.76 1/2	34.68	99 3/4
14 " 1929	2.49 9/16	12.09 3/8	59.40	9.76 1/2	34.68	99 3/4
16 " 1929	2.49 3/8	12.09 1/4	59.40	9.76 1/4	34.67	99 3/4
Laagste d.w. 1)	2.49 9/8	12.09	59.37	9.75	34.66	99 3/4
Hoogste d.w. 1)	2.49 5/8	12.10 3/4	59.43	9.78	34.71	100
9 Sept. 1929	2.49 9/16	12.09 1/2	59.42	9.76 3/4	34.68	99 3/8
2 " 1929	2.49 11/16	12.10 5/8	59.41	9.76 3/4	34.70 1/2	99 3/4
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10 3/4	59.26	9.75	34.59	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
10 Sept. 1929	48.07 1/2	35.15	7.38 1/2	1.48	13.04 1/2	36.81
11 " 1929	48.06 1/2	35.15	7.38	1.48	13.04 1/2	36.79
12 " 1929	48.05	35.15	7.38	1.48 1/2	13.05	36.80
13 " 1929	48.06 1/2	35.15	7.38 1/2	1.48 1/2	13.04 1/2	36.79
14 " 1929	48.06	35.12 1/2	7.38	1.49	—	—
16 " 1929	48.07	35.12 1/2	7.38 1/2	1.48	13.04 1/2	36.79
Laagste d.w. 1)	48.02	35.05	7.36	1.45	13.02	36.72 1/2
Hoogste d.w. 1)	48.09	35.20	7.42	1.52	13.08	36.85
9 Sept. 1929	48.06 1/2	35.15	7.38	1.48 1/2	13.05	36.81
2 " 1929	48.04 1/2	35.17 1/2	7.38 1/2	1.48 1/2	13.06	36.76
Muntpariteit	48.—	35.—	7.38	1.48	13.09	48.52 1/2

Data	Stockholm *)	Kopen-hagen *)	Oslo *)	Hel-sing-fors 1)	Buenos-Aires 1)	Montreal 1)
10 Sept. 1929	66.82 1/2	66.42 1/2	66.45	6.28	104 5/8	2.48 1/8
11 " 1929	66.82 1/2	66.42 1/2	66.45	6.27 1/2	104 5/8	2.48
12 " 1929	66.85	66.42 1/2	66.45	6.27 1/2	104 5/8	2.48 1/8
13 " 1929	66.82 1/2	66.45	66.45	6.27 1/2	104 5/8	2.47 3/4
14 " 1929	66.85 1/2	66.42 1/2	66.45	6.27 1/2	104 5/8	2.47 1/2
16 " 1929	66.82 1/2	66.42 1/2	66.45	6.27 1/2	104 5/8	2.47 1/2
Laagste d.w. 1)	66.75	66.37 1/2	66.40	6.25	104 5/8	2.47 1/2
Hoogste d.w. 1)	66.90	66.47 1/2	66.50	6.31	105	2.48 3/4
9 Sept. 1929	66.85	66.42 1/2	66.45	6.27 1/2	104 5/8	2.48 1/8
2 " 1929	66.87 1/2	66.42 1/2	66.47 1/2	6.27 1/2	104 5/8	2.48
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	6.26 1/2	105 5/8	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Wettelijk gestabilliseerd tusschen 7.53 3/4 en 7.21 1/4.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table with columns: Data, Londen, Parijs, Berlijn, Amsterdam. Rows show exchange rates for Sept. 10-17, 1929, and Muntpariteit.

KOERSEN TE LONDEN.

Table with columns: Plaatsen en Landen, Noteerings-eenheden, 31 Aug. 1929, 7 Sept. 1929, 9/14 Sept. '29, 14 Sept. 1929. Rows include cities like Alexandria, Bangkok, Budapest, etc.

1) In het vervolg worden de Mex. \$ niet meer in penc. doch in £ genoteerd. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

Table showing silver prices for London and New York from Sept. 9 to 27, 1929.

GOUDPRIJS 1)

Table showing gold prices for London from Sept. 9 to 27, 1929.

1) in pence p.oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p.oz. fine. 3) in sh. p.oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Table showing the balance of the Treasury as of Sept. 7 and Sept. 14, 1929, including various assets and liabilities.

Table showing the balance of the Treasury as of Sept. 7 and Sept. 14, 1929, including various assets and liabilities.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Table showing the floating debt of the Netherlands-Indies as of Sept. 7 and Sept. 14, 1929.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 16 September 1929.

Balance sheet of the Netherlands Bank as of Sept. 16, 1929, showing assets and liabilities.

Table showing available metal balance and other items.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table showing the main items in thousands of guildens, including gold, circulation, and other assets.

Table showing the main items in thousands of guildens, including gold, circulation, and other assets.

1) Sedert den bankstaat van 14 Jan. '29 weder op de basis van % metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table showing the main items in thousands of guildens for the Surinamese Bank.

1) Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden gulden. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opschb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
14 Sept. 1929	171.200		312.200	64.100	20.680
7 " 1929	172.200		312.100	69.200	19.680
31 Aug. 1929	172.000		305.700	69.600	21.880
17 Aug. 1929	147.648	23.686	308.061	68.490	20.713
10 " 1929	147.881	23.800	309.669	59.682	23.941
3 " 1929	148.022	23.817	304.682	66.280	23.454
27 Juli 1929	147.122	21.862	301.951	52.188	28.328
15 Sept. 1928	172.282	14.917	324.106	40.958	41.181
17 Sept. 1927	183.953	18.057	325.984	71.948	122.736
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Dis- conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalt.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek- kings- per- cente
14 Sept. 1929		197.600		***	45
7 " 1929		199.200		***	45
31 Aug. 1929		198.700		***	46
17 Aug. 1929	11.334	40.453	130.321	25.435	46
10 " 1929	11.496	38.863	125.668	23.839	46
3 " 1929	10.886	35.811	125.621	28.806	46
27 Juli 1929	10.870	36.417	112.736	26.144	45
15 Sept. 1928	13.060	29.765	89.341	49.313	51
17 Sept. 1927	13.249	25.344	121.754	38.397	51
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis ^{2/8} metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling.¹⁾

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
11 Sept. 1929	136.054	364.959	31.095	3.457	23.716
4 " 1929	137.549	366.231	30.026	4.310	27.073
28 Aug. 1929	137.634	364.045	32.318	3.753	22.266
21 " 1929	138.202	365.443	31.516	3.832	28.738
14 " 1929	140.688	370.592	28.852	5.189	25.231
7 " 1929	141.432	376.203	23.978	6.835	24.329
12 Sept. 1928	176.585		134.607		41.396
22 Juli. 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek- kings- perc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts		
11 Sept. '29	75.687	14.011	66.458	36.513	32.434	27 3/4
4 " '29	75.807	9.095	73.968	37.167	31.318	26
28 Aug. '29	73.277	20.518	57.990	36.141	33.589	29 1/32
21 " '29	71.047	26.286	55.851	36.037	32.759	27 2/32
14 " '29	73.422	14.999	64.502	36.288	30.096	25 2/32
7 " '29	74.267	8.270	67.127	37.128	25.229	22 1/32
12 Sept. '28	27.145	13.074		98.886	61.727	55 1/8
22 Juli '14	11.005	13.736		42.185	29.297	52

¹⁾ Zie voor wijzigingen in de bankstaat de toelichting op blz. 1080 en 1081. ²⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud ¹⁾	Zilver	Te goed in het buitent.	Wis- sels	Waarv. op het buitent.	Beleeningen	Renteloos voorschot a.d. Staat
6 Sept. '29	39.006	61	7.229	23.140	18.606	2.481	3.200
30 Aug. '29	38.930	51	7.248	28.140	18.587	2.335	3.200
23 " '29	38.804	45	7.247	26.929	18.585	2.367	3.200
16 " '29	38.476	45	7.264	26.078	18.568	2.440	3.200
7 Sept. '28	30.426	732	14.005	20.461	18.008	2.020	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver- sen ²⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort. k.	Parti- culieren
6 Sept. '29	5.612	1.558	65.781	6.796	6.699	5.689
30 Aug. '29	5.612	1.619	66.468	6.582	6.862	6.175
23 " '29	5.612	1.412	64.354	5.659	6.960	6.652
16 " '29	5.612	2.069	64.692	7.085	6.825	5.568
7 Sept. '28	5.930	1.199	61.552	7.445	2.890	5.785
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Bij de stabilisatie is de goudvoorraad gewaardeerd volgens de nieuwe waarde van den franc. ²⁾ Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buit- tentl. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud- dekking geldende	Andere wissels en cheques	Belee- ningen
7 Sept. 1929	2.183,3	149,8	320,3	2.472,6	52,2
31 Aug. 1929	2.183,4	149,8	308,1	2.634,5	162,1
23 " 1929	2.177,0	149,8	312,2	2.020,4	43,7
15 " 1929	2.150,3	149,8	302,7	2.157,3	85,8
7 " 1929	2.148,3	149,8	330,7	2.413,6	43,8
7 Sept. 1928	2.269,7	85,6	180,0	2.389,7	45,4
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec- ten	Diverse Activa ²⁾	Circu- latie	Rekg.- Crt.	Diverse Passiva
7 Sept. 1929	92,8	575,3	4.602,6	471,6	353,0
31 Aug. 1929	92,8	567,6	4.897,3	433,9	332,7
23 " 1929	92,7	548,2	4.153,1	444,8	344,3
15 " 1929	92,7	545,7	4.291,7	452,7	343,4
7 " 1929	92,7	557,9	4.472,1	490,4	338,8
17 Sept. 1928	93,8	520,6	4.453,7	505,1	243,1
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	94,-	40,0

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenbankscheine 7 Sept., 31, 23, 15, 7 Aug. '29, 7 Sept. '28, resp. 35; 9; 48; 33; 38; 32 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen Belgas.

Data 1929	Goud		Goud en zilver b. d. schatkist	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorsch. ald. Staat voor ingetrokken markten	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Te goed in enwissels op het buitent.						Schatkist	Partic.

12 Sept.	1021	553	44	749	44	343	2.644	8	65
5 " "	1021	548	44	767	54	342	2.646	40	56
29 Aug.	1014	566	44	797	47	348	2.624	32	126
22 " "	1013	529	44	790	41	347	2.603	34	94
14 " "	1012	507	44	794	44	346	2.634	18	63
13 Sept. 1928	807	504	44	580	52	377	2.222	10	100

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaal- middel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her- disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
28 Aug. '29	2.962,1	1.632,4	186,9	973,6	156,5
21 " '29	2.954,2	1.629,3	188,6	986,4	132,1
14 " '29	2.938,4	1.629,3	190,4	1.028,0	117,9
7 " '29	2.940,0	1.557,0	183,3	1.064,1	79,2
31 Juli '29	2.924,1	1.553,1	185,4	1.075,7	74,6
24 " '29	2.943,7	1.593,8	182,0	1.064,0	68,8
29 Aug. '28	2.618,8	1.159,1	146,1	1.038,8	184,3

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circu- latie	Totaal Depo- sito's	Gestort Kapitaal	Goud- Dek- kings- perc. ¹⁾	Algem. Dek- kings- perc. ²⁾
28 Aug. '29	145,3	1.829,4	2.347,5	166,7	70,9	75,4
21 " '29	148,6	1.822,9	2.337,2	166,2	71,0	75,5
14 " '29	154,3	1.815,4	2.376,1	166,1	70,7	74,6
7 " '29	157,6	1.811,0	2.377,3	165,0	70,2	74,6
31 Juli '29	147,3	1.779,4	2.397,6	161,6	70,0	74,4
24 " '29	145,7	1.780,4	2.402,1	161,4	70,3	74,7
29 Aug. '28	209,0	1.651,0	2.324,7	144,9	65,9	69,5

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Dis- conto's en beleen.	Beleg- gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo- sito's	Waarvan time deposits
21 Aug. '29	686	16.946	5.488	1.650	19.842	6.730
14 " '29	726	16.940	5.511	1.674	19.969	6.731
7 " '29	770	17.051	5.541	1.675	20.004	6.712
31 Juli '29	767	17.058	5.549	1.707	20.193	6.712
24 " '29	771	16.970	5.490	1.710	19.908	6.671
22 Aug. '28	635	15.698	6.408	1.668	19.872	6.897

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

GOEDERENHANDEL.**GRANEN.** 17 September 1929.

In het begin der afgelopen berichtsweek zijn de officieele oogstramingen bekend gemaakt in de Vereenigde Staten en in Canada. In de Vereenigde Staten wordt de opbrengst iets hooger geraamd dan een maand geleden en wel voor wintertarwe op 569 miljoen bushels tegen 568 miljoen een maand geleden en voor zomertarwe op 217 miljoen bushels tegen 206 miljoen in de vorige maand. De officieele schatting van de totale tarwe-opbrengst bedraagt dus voor de Vereenigde Staten 786 miljoen bushels tegen een schatting in de vorige maand van 774 miljoen en een opbrengst in het vorige jaar van 902.749.000 bushels. Reeds gedurende geruimen tijd was in de Vereenigde Staten rekening gehouden met een aanmerkelijk kleinere tarwe-opbrengst dan in het vorige jaar en de laatste 12 miljoen bushels grootere schatting was iets gunstiger dan men algemeen verwacht had. Particuliere ramingen in Canada verschilden onderling sterk en liepen van 200 tot 300 miljoen bushels voor de Prairie-Provincies en men was over het algemeen van oordeel, dat de waarheid wel in het midden zou liggen. De officieele raming, welke ook voor Canada in de vorige week werd bekend gemaakt, bedroeg voor de 3 Prairie-Provincies 269.471.000 bushels en deze schatting was dus iets hooger dan men had verwacht. Voor geheel Canada wordt de tarwe-opbrengst volgens de officieele cijfers geschat op 293.792.000 bushels tegen 566.726.000 bushels in het vorige jaar. De opbrengst is dit jaar in Canada de kleinste gedurende de laatste 5 jaren en men meent, dat daarvan voor uitvoer ongeveer 180 miljoen bushels beschikbaar zullen zijn tegen 450 miljoen bushels van den zeer grooten oogst in het vorige jaar. Zoowel in de Vereenigde Staten als in Canada was reeds lang de verwachte kleinere opbrengst van tarwe in de prijzen verdisconteerd, zoodat de officieele oogstcijfers, welke iets beter waren dan verwacht werd, een factor waren, welke prijsverlaging had kunnen veroorzaken. Dat deze prijsverlaging in de eerste dagen na de bekendmaking der oogstcijfers niet heeft plaats gevonden, is ten deele een gevolg geweest van goede vraag in de Vereenigde Staten door de molens, doch in nog meerdere mate van de berichten over den nieuwen oogst in Argentinië. Uit dat land kwamen klachten over voortdurende droogte, welke ernstige gevolgen voor den te velde staande tarwe-oogst dreigde te zullen hebben. Reeds werd gesproken van een verlies van 6 pCt. in Santa Fé en Cordoba, welk verlies bij doorgaande droogte dreigde nog aanmerkelijk grooter te zullen worden. De prijzen voor tarwe aan de termijnmarkten van Zuid-Amerika en van Noord-Amerika zijn, ten gevolge van de pessimistische berichten uit Argentinië, in de eerste dagen der afgelopen berichtweek vrij aanmerkelijk opgelopen. Daarop is weder een reactie gevolgd, nadat in het einde der vorige week vrij sterke regenval in vele Argentijnsche tarwedistricten werd gemeld. Men had er reeds op gewezen, dat, wanneer in Argentinië omstreeks 15 September voldoende regen zou vallen, geen onherstelbare schade aan den tarwe-oogst zou blijken te zijn veroorzaakt en het is dus geen wonder, dat, nu eindelijk regen is gevallen, de stemming aan de tarwetermijnmarkten gemakkelijker is geworden. In Australië is in sommige streken regen gevallen, doch over het algemeen wordt nog over te groote droogte geklaagd en meer regen is zeer noodzakelijk. Koopers van tarwe hebben zich gedurende de afgelopen week over het algemeen niet gehaast met het doen van inkoop en groot

omzetten hebben slechts bij uitzondering plaats gevonden. Vooral werd de kooplust gering, nadat beruichten over regen in Argentinië in Europa bekend werden gemaakt. De oogstberichten in Europa blijven over het algemeen gunstig luiden, vooral in Italië en Frankrijk. In het eerste land wordt de opbrengst van tarwe nu officieel geschat op 32.200.000 quarters tegen een schatting van 30.360.000 quarters in het einde van Juli en een opbrengst van 28.520.000 quarters in het vorige jaar. Ook wordt in Italië een goede opbrengst van maïs verwacht, wat een verdere verlaging van de voor uitvoer noodige hoeveelheid tarwe ten gevolge zal hebben. In Frankrijk bedraagt de officieele schatting van de tarwe-opbrengst 40 miljoen quarters, doch van particuliere zijde meent men op een opbrengst van 41 miljoen quarters te mogen rekenen. In het vorige jaar bedroeg de tarwe-opbrengst in Frankrijk 35 miljoen quarters en velen zijn nu van meening, dat de opbrengst in Frankrijk grooter zal zijn dan het verbruik in het land zelf. De regeering overweegt in verband daarmee wettelijke maatregelen te nemen om uitvoer van tarwe mogelijk te maken. In Engeland schat men de opbrengst op 5.479.000 quarters tegen 5.908.000 quarters in het vorige jaar, in Oostenrijk op 1.490.000 quarters tegen 1.554.000 quarters in het vorige jaar, in Polen op 1.640.000 quarters tegen 1.610.000 quarters in het vorige jaar. Uit Duitschland luiden de berichten gunstig, doch men verlangt naar regen voor de laat gezaaide granen, welke nu slechts langzaam tot ontwikkeling komen. Het droge weer in Duitschland is ook niet van gunstigen invloed op aardappelen, waarvan geen tevredenstellende resultaten worden verwacht. Roemenië en Zuid-Slawië gaan geregeld voort met het verschepen van tarwe naar West-Europa, terwijl ook Duitschland geregeld aan de markt is en hoofdzakelijk naar Engeland verkoopt. Vergeleken bij een week geleden, zijn de prijzen aan de termijnmarkt te Chicago voor September 3 d.c., voor December 2½ d.c., te Winnipeg voor October 3¾ d.c. en voor December 2¾ d.c. lager gesloten. Te Buenos Aires sloot de October-termijn 5 cents lager en te Rosario 10 cents lager.

De omzetten in rogge blijven zeer beperkt en bepalen zich hoofdzakelijk tot Noord-Duitsche rogge, waarin kleine uitvoerzaken uit Duitschland plaats vinden. Zoowel Duitschland als Polen hebben een grooten rogge-oogst, die in Polen wordt officieel geschat op 28.796.000 quarters tegen een opbrengst in het vorige jaar van 28.106.000 quarters. De opbrengst in Oostenrijk wordt geschat op 2.254.000 quarters tegen een opbrengst in het vorige jaar van 2.234.000 quarters. In Canada wordt de opbrengst van rogge geschat op 14.291.000 quarters tegen 14.617.700 quarters in het vorige jaar. Van aanbiedingen van Noord-Amerikaansche rogge hoort men weinig en de verschepingen zijn slechts klein. Voor een groot gedeelte zijn ze bestemd voor de Scandinavische landen. Ook de Donaulanden zijn geregeld met rogge aan de markt en er vinden minder geregeld omzetten plaats in Hongaarsche soorten.

De verschepingen van maïs waren in de afgelopen week weder van grooten omvang, vooral uit Argentinië uit welk land een grootere hoeveelheid ter verscheping werd gebracht dan de vorige week. Ook Zuid-Afrika gaat voort op een meer bescheiden schaal met uitvoer van maïs naar Europa; voornamelijk zijn het, wat deze laatste maïssoorten betreft, vroeger afgesloten contracten, welke worden uitgevoerd en de nieuw tot stand gebrachte zaken in deze maïssoorten zijn van beperkten omvang. De groote verschepingen uit Argentinië hebben gedeeltelijk plaats gevonden ten koste van den zichtbaren voorraad, welke daardoor in de afge-

N.V.

INDUSTRIEELE DISCONTO MAATSCHAPPIJ

AMSTERDAM   LONDEN   BERLIJN   PARIJS   KOPENHAGEN

MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL f 25.000.000.—

VOLGESTORT GEPLAATST EN RESERVES f 13.400.000.—

Financiering van den afzet van industrieele producten.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	8/14 Sept. 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tijdvak 1928	8/14 Sept. 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tijdvak 1928	1929	1928
Tarwe	22.156	1.233.220	1.617.775	5.305	94.459	48.675	1.327.679	1.666.450
Rogge	5.160	154.349	157.911	—	400	—	154.749	157.911
Boekweit	—	15.084	13.001	160	640	—	15.724	13.001
Mais	32.084	566.801	721.024	2.912	142.887	163.539	709.688	884.563
Gerst	15.767	320.728	256.430	—	3.137	5.998	323.865	262.428
Haver	3.088	139.993	136.843	—	2.746	383	142.739	137.226
Lijnzaad	846	107.913	131.007	4.901	247.271	265.141	355.184	396.148
Lijnkoek	4.386	170.641	139.448	—	250	1.184	170.891	140.632
Tarwemeel	1.035	60.361	77.113	—	20.390	25.469	80.751	102.582
Andere meelsoorten	799	13.582	9.813	—	—	—	13.582	9.813

loopen week 140.000 quarters kleiner is geworden. De stoomende voorraad is op het oogenblik grooter en, ten gevolge van dezen voorraad en de groote verschepingen in de vorige week, is de stemming voor Argentijnsche maïs allengs flauwer geworden, nadat ze eerst gedurende de eerste helft der afgelopen week vaster was en de prijzen eenige gulden per last opgevoeren waren. Deze verhooging is sedert echter meer dan verloren gegaan. In Argentinië hebben de prijzen voor maïs aan de termijnmarkten eerst niet onbelangrijke verhoogingen ondergaan, omdat het uitzaaien van maïs vertraagd werd ten gevolge van de droogte, welke het bewerken van het land bemoeilijkt. Sedert regen is gevallen, zijn de prijzen aan de Argentijnsche termijnmarkten weder gedaald. Het slot te Buenos Aires voor maïs per October is echter nog 15 cent hooger gesloten dan een week geleden en te Rosario is de prijs onveranderd bij de vorige week. Volgens de laatste officieele schatting wordt in Noord-Amerika een maïsofbrengst verwacht van 2.456 miljoen bushels tegen een opbrengst in het vorige jaar van 2.839.959.000 bushels. Volgens de laatste berichten heeft onlangs gevallen regen in het maïs-gebied geholpen om, waar het nog niet te laat was, de groei der korrels te bevorderen, doch daardoor is ook de mogelijkheid ontstaan, dat het rijpen wordt vertraagd, waardoor het risico van vorstschade grooter wordt.

De berichten over Donau-maïs blijven over het algemeen gunstig luiden en van vele zijden wordt die maïsoort, ter verlanding in de laatste maanden van dit jaar, naar West-Europa aangeboden. Geregeld komen belangrijke zaken in Donau-maïs tot stand tot gedurende de laatste dagen eenigszins afbrokkende prijzen.

Verscheperingen van gerst uit Roemenië zijn groot en leveren het grootste gedeelte van de wereldverscheperingen naar Europa. Het aanbod van stoomende en zeer spoedig af te laden partijen is dringend en de prijzen zijn daarvoor niet onaanzienlijk gedaald, terwijl koopers voorzichtig zijn met het doen van nieuwe inkoop. De omzetten waren dan ook in de afgelopen week niet groot. Andere gerstsoorten worden slechts weinig aangeboden. De prijzen, welke voor Noord-Amerikaansche en Argentijnsche soorten in de eerste hand worden gevraagd, zijn over het algemeen te hoog tegen die, welke voor Donau-gerst worden gevraagd. De omzetten in Noord-Amerikaansche Nr. 2 Barley bepalen zich in hoofdzaak tot de tweede hand. Nadat Amerikaansche afladers als koopers waren opgetreden en contracten hadden teruggekocht, is de belangstelling van die zijde weder verdwenen en de prijsverhoging, welke was ontstaan, is weder verloren gegaan. De opbrengst van gerst in de Vereenigde Staten wordt geschat op 304 miljoen bushels tegen een opbrengst van 356.868.000 bushels in het vorige jaar. De gerstopbrengst in de Vereenigde Staten is wel aanmerkelijk kleiner dan in het vorige jaar, doch toch nog niet onaanzienlijk grooter dan het gemiddelde der laatste jaren. In Canada wordt de opbrengst geschat op 106.201.000 bushels tegen 136.391.000 bushels in het vorige jaar. Ook in Canada is de opbrengst grooter dan het gemiddelde der laatste jaren, doch het is niet zeker, dat Canada op ruime schaal met gerst aan de markt zal komen, omdat de opbrengst van haver slechts klein is en het daarom waarschijnlijk te achten is, dat een gedeelte van de opbrengst van gerst zal worden gebruikt in het eigen land om het verlies aan haver goed te maken.

De opbrengst van haver in de Vereenigde Staten wordt geschat op 1.205 miljoen bushels tegen 1.449.631.000 bushels in het vorige jaar. In Canada bedraagt de schatting van den haveropbrengst 284.588.000 bushels tegen 452.163.000 bushels in het vorige jaar. De Canadeesche haveropbrengst is dus wel aanmerkelijk kleiner dan in het jaar te voren. Amerikaansche haversoorten worden niet voor uitvoer aangeboden, daar de prijzen in Amerika te hoog zijn om uitvoer naar Europa toe te laten. Het zijn hoofdzakelijk Duit-

sche haversoorten, welke voorzien in de behoefte van West-Europa en geregeld zijn daarin belangrijke zaken tot stand gekomen. De kwaliteit van de Duitse haver is dit jaar zeer goed en de eerste aangekomen partijen geven alle reden tot tevredenheid.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten verkeerden de afgelopen week in eene vaste stemming tengevolge van de vaste houding van Cuba verkoopters en de aanhoudende droogte in Europa.

In Amerika was de ruwsuikermarkt levendig en konden prijzen oplopen tot 2¼ d. c. & fr. New-York op basis van Cubasuiker. Op de termijnmarkt trokken de noteeringen eveneens aan en was het slot: Sept. 2.30; Dec. 2.31; Mrt. 2.35; Mei 2.40 en Juli 2.45, terwijl de laatste noteering voor Spot Centr. 4.02 was.

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. bedroegen deze week 62.000 tons, de versmeltingen 46.000 tons tegen 60.000 tons in 1928 en de voorraden 624.000 tons tegen 369.000 tons.

De laatste Cuba-statistiek was a. v.:

	1929	1928	1927
	Ton	Ton	Ton
Cubaansche prod.	5.156.315	4.037.833	4.508.521
Consumptie	110.798	81.781	100.521
Weekontv. afscheephavens...	44.035	40.324	42.673
Totaal sedert 1 Jan.	4.541.396	3.378.933	3.823.857
Weekexport	100.484	96.195	70.111
Totale export sedert 1 Jan...	3.836.660	2.607.464	3.067.578
Voorraad afscheephavens....	680.018	772.515	769.545
Voorraad binnenland	528.839	577.119	584.143

In Engeland was de verbeterde marktstemming eveneens aanleiding tot meerdere zaken en op de Londensche Termijnmarkt waren aan het slot de prijzen in doorsnee 5¼ tot 6¼ d. opgelopen. De laatste noteeringen op de Ruwsuikermarkt waren:

Dec. Sh. 9/-; Mrt. Sh. 9½; Mei Sh. 9¾; Aug. Sh. 10/- Raffinadeurs verhoogden den prijs van hun product in den loop der week in totaal met 9 d.

De zichtbare voorraden zijn a. v.:

	1929	1928	1927
	Tons	Tons	Tons
Engeland 1/9	97.900	182.300	248.800
Duitsland 1/8	446.760	357.071	446.984
Tejecho-Slowakije 1/9	91.536	109.653	49.411
Frankrijk 1/8	215.327	140.993	171.834
Nederland 1/8	130.159	28.090	21.953
België 1/8	92.815	70.741	38.535
Polen 1/8	112.180	72.824	56.897
Ver. Staten 9/9	624.000	380.000	204.000
Cuba 9/9	680.018	772.515	769.545
Cuba voorraad binnenland ..	528.839	577.119	584.143
Stoomend (raming)	170.000	196.000	177.000

Totaal .....

Op Java vonden in de afgelopen week de eerste afdoeningen uit oogst 1930 door de V.I.S.P. plaats tot f 14 per 100 KG. voor Superieur (31.000 tons) en f 12,50 voor Hoofdsuiker (42.500 tons), terwijl verdere verkoopen uit oogst 1929 geschieden tot f 13 en f 13½ voor Superieur.

Het rendement van 150 fabrieken bedroeg per 1 September bijna 2 pCt. minder dan in 1928.

De afscheperingen bedroegen in Aug. volgens officieele gegevens 295.000 tons tegen 245.000 tons het vorig jaar.

Hier te lande konden prijzen op de suikermarkt ook verbeteren wegens toenemende ondernemingslust en wel f ½ a f ¾, naar gelang van den termijn. Op realisatie reageerden de prijzen ietwat; het slot was echter prijshoudend: Dec. f 13½; Mrt. f 14 en Mei f 13½, alles geboden met f ½ a f ¾ hogere vraagprijzen. De omzet bedroeg deze week 6050 tons.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons.
Manchester, d.d. 11 September 1929.

De markt voor Amerikaansche katoen, die den laatsten tijd vaster was, zakte op den dag, dat wij ons laatste marktbericht publiceerden, plotseling in, daar op Donderdag jl. loco Middl. Am. 19 punten viel. Betere vooruitzichten wat het weer betrof en verkoopen over de geheele linie waren voornamelijk de oorzaak van deze daling. Het Bureau-rapport, dat Maandag gepubliceerd werd, gaf de conditie aan als 55,4 tegen 69,6 op 1 Augustus, wat een oogstschatting beteekent van 14.825.000 balen, tegen 15.543.000 balen een maand geleden. Tot September zijn 1.750.000 balen gegind, tegen 957.000 een jaar geleden. Deze cijfers waren verrassend, doch waren in overeenstemming met de particuliere schattingen van de vorige week en hadden dientengevolge weinig invloed meer op katoenprijzen. Liverpool sloot gisteren op het niveau van Vrijdag jl. en New-York Jan. futures 65 punten lager dan de hoogste notering op jl. Woensdag, zoodat de rijzing door een nog grotere daling is gevolgd.

Katoenontvangst van de havens bedragen ¼ miljoen balen meer dan een jaar geleden.

Egyptische katoen was meer vast, hoewel spinners rapporteeren, dat zij basis-prijzen niet mee hebben. De vraag naar loco katoen is beter; verkooper klommen de laatste week tot 38.000 balen.

De markt voor Amerikaansch garen is vaster en prijsvarianties zijn niet zoo groot meer als ze geweest zijn. Dit kan het gevolg geweest zijn van de recente stopzetting der productie en de vacantie van de vorige week in het Oldham district, in welken tijd veel orders geboekt zijn. De lagere prijs van het ruwe product met de September vacantie-weekend in Oost-Lancashire zullen hier wel niet vreemd aan geweest zijn, evenmin als het Bureau-rapport van jl. Maandag. Deze week gaat er in het algemeen zeer weinig om en biedingen, welke nog gedaan worden, zijn te laag om geaccepteerd te worden. In Egyptische soorten was de toestand ook zooals hierboven weergegeven, terwijl de omzet zeer gering was; prijzen zijn over het algemeen vaster.

De overzeesche markten, speciaal Eng.-Indië, blijven veel belangstelling toonen in de Manchester doekprijzen. Er zijn behoorlijk veel aanvragen voor dhooties, lichte goederen en prints, speciaal van Calcutta, doch koopers zijn voorzichtig. De orders, die effectief geworden zijn, zijn afgesloten tegen absoluut verliesgevende prijzen, die niemand

voldoening geven, fabrikanten noch handelaren. De meeste aanvragen moesten teruggezonden worden om hooger limites wat menigmaal tot resultaat had, dat van de geheele zaak niets kwam. Prijzen zijn vast en het is te hopen, dat het ruwe product binnen enge grenzen zal fluctueeren. Op deze wijze ontstaat er een sfeer van vertrouwen, waardoor een min of meer vastere prijsbasis verkregen kan worden.

Liverpoolnoteringen Oost. koersen 3 Spt. 10 Spt.
4 Spt. 11 Spt. T.T. op Br.-Indië 1/5 2/7 1/5 2/7
F.G.F. Sakellaridis 17,70 17,50 T.T. op Hongkong 1/11 1/11 1/11 1/11
G.F. No. 1 Oomra 6,85 6,55 T.T. op Shanghai 2/4 1/8 2/4

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen).

	1 Aug. '29 tot 6 Sept. '29	Overeenkomstige periode	
		1928	1927
Ontvangsten Gulf-Havens.	714	467	884
" Atlant. Havens			
Uitvoer naar Gr. Britannië	51	47	68
" "t Vasteland etc.	316	317	428
" " Japan.....	31	66	52

Voorraden.

(In duizendtallen balen).

	6 Sept. '29	Overeenkomstig tijdstip	
		1928	1927
Amerik. havens.....	713	526	1192
Binnenland	239	251	368
New York	105	18	210
New Orleans	68	81	226
Liverpool	293	356	733

KOFFIE.

In de afgelopen week liepen de aanbiedingen van Santos eer een fractie op, waartegenover die van Rio nog iets verder inzakten. Tot afdingszaken van beteekenis kwam het in deze soorten echter niet en de stemming is dan ook nog altijd even rustig als zij reeds sedert geruimen tijd was. Nederlandsch-Indië toont ook in de cif-prijzen voor Robusta bijna geen verandering. Palembang Robusta op prompte verschepping was er den eenen dag iets hooger en den anderen dag wederom iets lager en is bij het afsluiten van dit Overzicht een fractie gemakkelijker dan een week geleden. Ook Mandheling Robusta is iets lager, doch de

STATISTISCH OVERZICHT

	TARWE Hard Winter No. 2 loco Rotterdam Amsterdam per 100 K.G.		ROGGE American No. 2) loco Rotterdam per 100 K.G.		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.		GERST Amer. No. 2) loco Rotterdam per 2000 K.G.		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.		STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerkolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 t/m 33.90 Bè s.g. per barrel		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesbrough per Eng. ton		KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton	
	Jaargemidd.	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	\$	%	Sh.	%	£
1925	17,20	100,0	13,07 ⁵	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	10,80	100,0	1,68	100,0	73/-	100,0	62.1/6	100,0
1926	15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	196,75	83,4	360,50	77,9	17,90	165,74	1,89	112,5	86/6	118,5	58.1/-	93,5
1927	15,22 ⁵	88,5	12,50	95,6	165,00	71,3	222,25	94,2	362,50	78,4	13,35	123,7	1,75	104,2	85/6	117,3	55,7/6	89,2
Januari	15,22 ⁵	88,5	13,05	99,8	167,00	72,1	230,00	97,5	373,75	80,8	12,10	112,0	1,70	101,2	83/6	114,4	54,16/-	88,3
Februari	15,05	87,5	12,70	97,1	164,50	71,1	219,25	92,9	354,75	76,7	11,25	104,2	1,26	75,0	81/-	111,0	55,17/-	89,9
Maart	14,80	86,0	12,82 ⁵	98,1	173,00	74,8	237,50	100,6	351,50	76,0	11,00	101,9	1,22	72,6	80/-	109,6	55,2/6	88,8
April	15,75	91,6	13,57 ⁵	103,8	172,75	74,6	258,25	109,4	373,75	80,8	10,95	101,4	1,22	72,6	74/-	101,4	54,14/-	87,1
Mei	15,60	90,7	13,20	101,0	175,25	75,8	245,00	104,2	372,75	80,6	11,00	101,9	1,22	72,6	70/-	95,9	54,2/6	87,2
Juni	15,10	87,8	12,05	92,2	171,50	74,1	235,75	99,9	367,75	79,5	11,10	102,8	1,22	72,6	70/-	95,9	53,19/-	86,9
Augustus	14,87 ⁵	86,5	11,45	87,6	178,50	77,1	252,50	107,0	368,25	79,6	11,05	102,3	1,22	72,6	69/-	94,5	55,5/6	89,0
September	14,70	85,5	12,15	92,9	179,50	77,5	233,25	98,8	369,50	79,9	10,90	100,9	1,22	72,6	65/-	89,0	54,13/-	88,0
October	13,72 ⁵	79,8	11,45	87,6	178,75	77,2	230,50	97,7	359,00	77,6	10,90	100,9	1,22	72,6	65/-	89,0	55,5/-	88,0
November	13,45	78,2	12,12 ⁵	92,7	184,75	79,8	233,25	98,8	349,75	75,6	10,65	98,6	1,22	72,6	65/-	89,0	55,1/-	85,1
December	13,40	77,9	12,57 ⁵	96,2	201,00	86,8	246,25	104,3	348,25	75,3	10,60	98,1	1,22	72,6	65/-	89,0	60,2/-	96,8
1928	13,50	78,5	12,70	97,1	207,50	89,6	247,75	105,0	361,00	78,0	10,30	95,4	1,22	72,6	65/-	89,0	62,1/-	99,9
Januari	13,80	80,2	12,87 ⁵	98,5	226,50	97,8	243,75	103,3	361,00	78,0	10,00	92,6	1,21	72,0	65/-	89,0	61,12/-	99,2
Februari	14,60	84,9	14,00	107,1	240,75	104,0	255,75	108,4	350,75	75,8	9,95	92,1	1,19	70,8	65/6	89,7	61,3/6	98,6
Maart	15,30	88,9	14,97 ⁵	114,5	239,50	103,5	261,00	110,6	358,25	77,5	10,05	93,1	1,19	70,8	66/-	90,4	61,14/6	99,4
April	15,30	88,9	15,47 ⁵	118,4	238,50	103,0	260,75	110,5	372,00	80,4	10,60	98,1	1,19	70,8	66/-	90,4	62,15/-	101,1
Mei	14,37 ⁵	83,6	14,27 ⁵	109,2	234,00	101,0	252,50	107,0	365,25	79,0	10,10	93,5	1,19	70,8	66/-	90,4	63,17/-	102,9
Juni	14,25	82,8	13,07 ⁵	100,0	246,75	106,6	241,00	102,1	359,75	77,8	10,10	93,5	1,19	70,8	66/-	90,4	62,18/-	101,3
Juli	12,00	69,8	12,62 ⁵	96,6	214,75	92,8	226,75	96,1	350,75	75,8	10,05	93,1	1,21	72,0	66/-	90,4	62,10/6	100,7
Augustus	11,65	67,7	11,57 ⁵	88,5	198,75	85,9	198,25	84,0	350,75	75,8	10,00	92,6	1,21	72,0	66/-	90,4	63,8/-	102,1
September	12,27 ⁵	71,4	12,27	93,8	218,50	94,4	189,50	80,3	366,00	79,1	9,95	92,1	1,19	70,8	66/-	90,4	65,12/-	105,7
October	12,32 ⁵	71,7	12,07 ⁵	92,4	227,25	98,2	185,50	78,6	386,25	83,5	10,20	94,4	1,18	70,2	66/-	90,4	67,18/-	109,4
November	12,30	71,5	11,90	91,0	220,25	95,1	180,50	76,5	373,75	80,8	10,10	93,5	1,18	70,2	66/-	90,4	70,3/-	113,0
December	12,35	71,8	12,20	93,3	231,50	100,0	194,25	82,3	365,00	78,9	10,10	93,5	1,16	69,0	66/-	90,4	75,10/6	121,7
1929	12,72 ⁵	74,0	12,65	96,7	236,00	101,9	194,75	82,5	357,25	77,2	12,90	119,4	1,11	66,1	66/6	91,1	78,-/6	125,7
Januari	12,65	73,5	12,62 ⁵	96,6	233,00	100,6	191,75	81,3	359,00	77,6	12,00	111,1	1,11	66,1	67/-	91,8	89,8/-	144,0
Februari	12,12 ⁵	70,5	11,62 ⁵	88,9	218,00	94,1	185,25	78,5	373,25	80,7	11,05	102,3	1,11	66,1	68/-	93,2	82,17/6	133,5
Maart	11,12 ⁵	64,1	10,57 ⁵	80,9	198,25	85,6	177,50	75,2	363,50	78,6	11,15	103,3	1,16	69,0	69/6	95,2	75,4/6	121,2
April	10,87 ⁵	63,2	10,20	78,0	193,50	83,6	171,25	72,6	355,25	76,8	11,25	104,2	1,30	77,4	71/-	97,3	74,11/-	120,1
Mei	12,80	74,3	11,20	85,6	218,50	94,4	191,25	81,0	415,50	89,8	11,25	104,2	1,30	77,4	72/6	99,3	72,12/6	117,0
Juni	13,12 ⁵	76,3	10,75	82,2	202,50	87,5	182,75	77,4	452,50	97,8	11,25	104,2	1,30	77,4	72/6	99,3	73,17/-	119,0
Augustus	12,85	74,7	10,50	80,3	197,00	85,1	172,00	72,9	454,00	98,2	11,25	104,2	1,30 ⁵	77,4 ⁵	72/6	99,3	75,5/-	121,2
September	12,75	74,1	10,20	78,0	194,00	83,8	175,00	74,2	490,00	105,9	11,25	104,2	1,30	77,4	72/6	99,3	76,2/6	122,6
October	13,00	75,6	10,30	78,8	193,00	83,4	173,00	73,3	520,00	112,4	11,50	106,5	1,30	77,4	72/6	99,3	75,2/6	121,0

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nummers van 8 en 15 Augustus 1928 (No. 658 en 659) pag. 689/90 en 709. 2) = Western vóór de invoering van * Manitoba No. 3. † Zuid-Russische.

prijzen der andere ongewasschen soorten en die van gewas- schen Verbusta f.a.q. zijn dooreen genomen gelijk aan die van verleden week.

Van de loco-markt valt nog altijd niets nieuws te berich- ten. De officieele noteringen bleven onveranderd 52 ct. per 1/2 KG. voor Robusta en 60 ct. voor Superior Santos, doch de afzet laat nog steeds te wenschen over. Ook van de andere Europeesche markten en van New-York komt dezelfde klacht. Overal is, dank zij den geforceerden toestand, waarin het artikel door het ingrijpen van Brazilië verkeert, de stemming lusteloos en beperkt zich de afzet tot wat ter voorziening in directe behoefte noodig is. Ner- gens toont de consumptie ook maar de geringste geneigd- heid om zich van meer te voorzien dan zij bepaald noodig heeft, wat bij de onzekerheid omtrent de toekomst van het artikel niet anders dan begrijpelijk is. De eenige goede zijde, die aan dezen voor den handel zoo onaangename toestand valt te ontdekken is, dat onder zulke omstandighe- den de onzichtbare voorraden niet anders dan uiterst klein kunnen zijn. Waar echter op het zich voordoen van on- verwachte oorzaken tot rijzing der prijzen voor het oog- enblik niet licht te rekenen valt, is de kans niet groot, dat die kleine omvang der onzichtbare voorraden van eenigen invloed op den verderen prijsloop zal kunnen zijn. Aan den anderen kant is het aanbod van goede kwaliteiten Santos koffie in verhouding gering, en zijn de prijzen van Extra Prime en dergelijke fijne soorten diëntengevolge zeer hoog tegenover die van de gevone kwaliteiten. Volgens telegra- fisch via New-York ontvangen bericht, is de voorraad van fijne, werkelijk zachtsmakende Santos in de afscheephaven zeer beperkt en zouden van de ongeveer 825.000 balen, die er thans liggen, slechts ongeveer 250.000 balen „zacht“ zijn en zou het grootste gedeelte van die zachte koffie bovendien reeds verkocht zijn. De aanvoeren uit de binnenlandsche pakhuizen naar de afscheepaven bestaan nog altijd hoofd- zakelijk van ordinaire kwaliteit en ongeveer 75 pCt. daarvan is niet hooger dan het lage type No. 7 van New-York. De druk van de geringe kwaliteiten, die reeds aanhoudt vanaf het begin van het jaar, schijnt dus nog niet geëindigd, en de laatste maanden berichten uit het productie- land, in de laatste maanden ontvangen, volgens welke de voorraad van deze koffie's op zijn eind begon te loopen, blijken dus voorbarig te zijn geweest.

Volgens uit Brazilië ontvangen telegram, is de limiet der dagelijksche aanvoeren uit het binnenland naar de haven van Santos voor de tweede helft van September vastgesteld op 9838 balen tegen 14.851 balen voor de eerste helft der maand.

Aan de termijnmarkt liepen de noteringen voor de dicht- bijzijnde maanden 1/2 à 3/4 ct. terug, doch voor de verder verwijderde maanden herstelden zij zich naar een dalende van ongeveer 1/2 à 3/4 ct. in het midden der week en de markt sluit voor deze termijnen slechts 1/2 ct. lager dan het vorig Overzicht, terwijl zelfs September 1930 geheel onveran- derd is.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verschepping zijn thans ongeveer 92/6 à 95/6 per cwt. en van dito Prime ongeveer 98/- à 102/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verschepping, bedragen 66/9 à 68/6.

Van Robusta op afloading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogeblik:

Palembang Robusta, September-verschepping, 34 ct.; Ben- koelen Robusta, September-verschepping, 35 ct.; Mandheling Robusta, September-verschepping, 38 ct.; W.I.B. f.a.q. Ro- busta, September-verschepping, 48 ct., alles per 1/2 KG., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

Table with 5 columns: Date, Sept., Dec., Maart, Mei. Rows for 16 Sept., 9, 30 Aug., and 26.

Rotterdam, 17 September 1929. (Mededeeling van de Vereniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Table with columns: Data, te Rio (Invoorraad, Prijs), te Santos (Invoorraad, Prijs), Wisselkoers te Rio op Londen. Rows for 16 Sept. 1929, 9, 2, and 1.

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Table with columns: Data, te Rio (Afgelopen week, Sedert 1 Juli), te Santos (Afgelopen week, Sedert 1 Juli). Rows for 14 Sept. 1929 and 14 Sept. 1928.

AN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

Large multi-column table listing prices for Tin, Katoen, Wol, Rubber, Suiker, Koffie, and Thee. Columns include item names, units, and prices in various currencies.

huidige officieele noteringswijze (Jan. 1928.) = Malting vóór de invoering van de huidige offic. noteringswijze (Jan. 1928.) 1) Jaar- en maandgemiddelden afgerond op 1/8 pence. 2) 3 Sept. 3) 6 Sept. 4) 13 Sept. 5) 5 Sept. 6) 12 Sept.

THEE.

De theemarkt onderging in de afgelopen week eenige verbetering, die zich uitte in prijzen die tot $\frac{1}{2}$ d. hooger waren dan in de vorige week.

Zeer ordinaire soorten ontmoetten echter nog steeds geringe belangstelling.

Dat deze iets gemakkelijker stemming een gevolg is van de betere kwaliteit der thans aangevoerde thee en niet als een symptoom van betere tijden voor de thee-ondernemingen, mag wel blijken uit het feit, dat de voorraden nog steeds zeer hoog zijn en de oogsten die van verleden jaar belangrijk overtreffen.

De Noordelijk Britsch-Indische thee-oogst gedurende Augustus bedroeg ca. 71 miljoen lbs., hetgeen een record-cijfer is.

De thee-uitvoer van Java gedurende Januari-Augustus bedroeg 42,5 miljoen KG. tegenover 39 miljoen KG. in 1928.

Volgens gegevens uit dezelfde bron (Vereeniging voor de Thee-cultuur in Nederlandsch-Indië) bedroeg de wereld-uitvoer van thee uit de voornaamste productie landen (uitgezonderd China) gedurende de eerste 7 maanden in 1929: 183,7 mill. KG. tegen 175,7 mill. KG. een jaar tevoren.

De Noordelijk Britsch-Indische oogst wordt per ulto Augustus geschat op 215,5 mill. lbs., terwijl hij op dat tijdstip in 1928 199,5 mill. lbs. bedroeg.

De door de Vereeniging voor de Thee-cultuur in Nederlandsch-Indië verkregen vrachtverlaging voor thee van 20 pCt. op het bestaande tarief, brengt uiteraard eenige, zij het niet groote, verlichting voor de Nederlandsch-Indische thee-ondernemingen.

Hierbij valt te bedenken, dat in verhouding tot andere koloniale producten, thee verreweg aan de hoogste zeevracht was onderworpen.

Amsterdam, 16 September 1929.

VRACHTENMARKT.

Graan van Noord-Amerika. Op deze markt valt nog steeds geen verbetering te constateeren. Daar de oogsten in de meeste Europeesche landen goed zijn en de graanprijzen in de Vereenigde Staten en Canada hoog, wordt er blijkbaar zeer weinig gekocht en is het moeilijk tot zaken te komen.

Van *Montreal* kunnen slechts twee afsluitingen vermeld worden, nl. een prompte boot van 37.000 qtrs., 10 pCt., naar Avonmouth en Dunston tegen de lage vracht van 2/- per qtr. en een boot van 32.000 qtrs. naar Antwerpen of Rotterdam per 28 Oct./10 Nov. laden tegen \$ 0,12 voor één en \$ 0,12½ voor beide havens, basis zwaar graan, met de optie Hamburg/Bremen tegen \$ 0,13 en bovendien de optie voor een volle lading gerst tegen \$ 0,01 extra. Voor gerst wordt voor 1/15 October laden \$ 0,11½ naar Rotterdam genoteerd en naar Antwerpen of Rotterdam voor 1/15 November, \$ 0,12.

Van de *Northern Range* is geenerlei vraag.

Ook van de *Noord Pacific* is nog steeds geen vraag. In het begin der afgelopen week noteerde men naar U.K./Continent 27/6 voor November laden, doch reeders hadden echter tegen dit cijfer geen interesse en op het oogenblik is er niets te doen.

De *La Plata markt* is onveranderd gebleven en er is slechts een beperkt aantal afsluitingen gedaan. De vraag naar tonnage is niet groot en wordt door het aanbod van schepen, speciaal voor September en September/October laden overtroffen. Booten van ca. 6000 ton, 10 pCt., zijn gesloten van de Bovenrivier naar U.K./Continent tegen 16/- met een reductie van 6 d. naar Antwerpen, Rotterdam of Amsterdam, en voor kleinere booten is 17/6 betaald naar U.K./Continent. Van Santa Fé werd een 6000 tonner bevracht tegen 18/6 naar U.K./Continent en een 7000 tonner tegen 18/-, met een reductie van 6d. naar bepaalde havens in U.K./Continent. Van de Benedenrivier wordt voor groote booten per prompt hoogstens 14/- genoteerd. Van Bahia Blanca is een 7000 tonner gesloten naar Liverpool, Birkenhead of Avonmouth tegen 14/-, met een reductie van 6 d. naar Antwerpen of Rotterdam, en een boot van 5500 ton, 10 pCt., van de Bovenrivier naar St. John, Halifax, Montreal of Quebec tegen 19/6, basis één haven. Deze afsluitingen zijn voor September laden, met cancelling begin October.

Suiker van West-Indië. Deze markt is zeer slecht. De Cubaprijzen zijn nog te hoog voor Europeesche koopers en is het niet mogelijk op het oogenblik zaken te doen. Voor groote booten naar het U.K./Continent wordt een vrachtcijfer van 17/6 genoemd.

Chilisalpeter. Niettegenstaande deze markt in de afgelopen week lusteloos was, trok ze weer tonnage aan van La Plata tegen lagere cijfers. Per eind September/October is

een 7000 tonner afgesloten tegen 24/- naar Bordeaux/Hamburg range, met Noord-Spaansche en volle Middellandsche Zee opties tegen de gebruikelijke toeslagen, terwijl een 6500 tonner, per 15 October/November, 27/6 geaccepteerd heeft, naar drie Middellandsche Zee-havens, inclusieve Alexandrië. Verdere handige tonnage kan wellicht nog geplaatst worden tegen 24/- basis October laden.

Voor lijnruimte, per September/October, die tamelijk grif werd aangeboden, was moeilijk lading te vinden en de vrachtcijfers zijn langzamerhand lager geworden. De afsluitingen waren beperkt tot: 2000 ton naar Duinkerken direct, tegen 23/-, 3000 naar Antwerpen, Rotterdam, Bremen of Hamburg tegen 21/-, optie Duinkerken tegen 1/6 meer, en 3000 ton naar dezelfde havens tegen 20/-, alles per September/October, en met adrescommissie. Verdere ruimte voor September kan er op het oogenblik niet geplaatst worden, terwijl voor October slechts 20/6 naar de bovengenoemde range het beste is, wat er genoteerd wordt.

Voor de Vereenigde Staten is nog steeds geen definitieve vraag. Per December/Januari kan misschien afgesloten worden tegen ca. \$ 5.—

Burmah bleef onveranderd.

Donau. Van den Donau zijn vele booten afgesloten, varieerende tusschen 4500 en 6500 ton, 10 pCt., voor September, October tot 10 November cancelling. De volgende vrachten werden betaald: 18/3 naar Antwerpen/Hamburg range, 17/9 naar Antwerpen of Rotterdam voor kleinere booten en 3 d. minder voor groote booten. Bij eenige afsluitingen is de optie Scandinavië opgegeven tegen 22/6. Een 3900 tonner is afgesloten naar het Bristol Kanaal tegen 18/9. Van de kusthavens werd een boot van 7500 ton, 10 pCt., afgesloten tegen 13/7½ naar Antwerpen/Hamburg range, 13/4½ naar Antwerpen/Rotterdam.

Van de *Zwarte Zee* werd verdere scheepsruimte van ongeveer 5700 ton lading gesloten tegen 15/- naar het Continent, 16/- naar Kiel, 17/- naar Denemarken, met de optie lijnkoeken tegen 1/6 extra; dit kan herhaald worden.

Middellandsche Zee. Tengevolge van het groote aantal afsluitingen van den Donau gedaan, ondervonden de ertsbevrachters moeilijkheden hun ladingen weg te krijgen. Afgesloten werd als volgt: Algiers/Rotterdam 5/1½, Hornillo Bay/Middlesborough 8/6, Almeria Pier/Antwerpen of Duinkerken 7/3.

Voor phosphaat is een boot van middelmatige grootte afgesloten van Sfax naar Nantes tegen 6/9. Naar kleine scheepsruimte is nog steeds veel vraag naar havens in het Vereenigd Koninkrijk. De volgende ladingen zijn in de markt: Tunis/Ipswich tegen 12/-, Ayr 12/-, Kings' Lynn 12/6. Verder wordt nog genoteerd: Tunis/Rotterdam 8/6, Bona/Stolzenhagen 8/9, Neufahrwasser 8/9.

Noord-Spanje. Op deze markt vonden tamelijk veel afsluitingen plaats, maar over het algemeen bleven de vrachten onveranderd. Afgesloten werd: Bilbao/Cardiff 7/- en 7/1½, Middlesborough 8/- en 8/1½, Rotterdam 6/1½ en Salta Caballo/Middlesborough 8/6.

Kolen van U.K. De vrachten naar Zuid-Amerika ondervonden een buitengewoon sterke stijging, en er werd zelfs van Wales naar Buenos Aires 18/6 en naar Rio de Janeiro 17/6 betaald. Nadat een groot aantal afsluitingen tot stand was gekomen, werden de vrachten gemakkelijker en werd naar Buenos Aires voor eerste helft October laden 16/6, en naar Santos 16/- geaccepteerd.

Van Zuid-Wales werd afgesloten: Stettin 6/9, Rouaan 4/9, Oran 8/6, West-Italië 8/6, Venetië 11/-, Piraeus 11/3, Port-Said 10/3, Alexandrië 10/6, Bombay 16/-, Dakar 10/-, Santos 16/-, Buenos Aires 16/6 en Halifax 12/6, en van de Oostkust: Fredericia 7/3, Danzig 6/6, Flensburg 6/9, Rotterdam 4/9, Rouaan 4/6, Bordeaux 7/-, Oran 9/6, Savona 9/-, St. Vincent 10/- en Halifax 11/6.

RIJNVAART.

Week van 8 t/m. 14 September 1929.

De aanvoeren van zeezijde bleven ongewijzigd. De scheepsruimte bleef bij tamelijke vraag steeds beperkt. De stemming werd tengevolge van het steeds vallende water voortdurend vaster. Voor erts betaalde men minimum f 0.80/0.90 en maximum f 1.50/1.60 p. last met resp. 4 en 8 losdagen. Naar den Bovenrijn was eveneens veel vraag. Er werd uitsluitend in daghuur bevracht. Voor groote schepen varieerde deze huur van 3½ tot 4 cts. en voor middelgrote en vlottere schepen van 4 tot 4½ cts. per ton. Het sleeploon varieerde tusschen het 30 en 35 cts. tarief. De waterstand bleef vallend.

In de Ruhrhavens werd de stemming tengevolge van het vallende water en meer vraag naar scheepsruimte vaster. De vrachten en daghuur liepen geleidelijk op. De vracht voor exportkolen naar Rotterdam steeg geleidelijk tot Mk. 2.— per ton inclusief sleeploon; op waterstand afladen.